

СЫР ТАБИҒАТЫ

ҚОҒАМДЫҚ - ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ГАЗЕТ

ОБЩЕСТВЕННО - ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

2013 жылдан бастап шығады ● Апта сайын жарық көреді ● E-mail: syr.tabigaty@gmail.com ● www.syrtabigaty.kz

КАСПИЙ ТЕҢІЗІНІҢ ҚАЗАҚ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫН ҚҰРУ ТУРАЛЫ

Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Қ. Тоқаевтың тапсырмасы бойынша «Каспий теңізінің Қазақ ғылыми-зерттеу институты» коммерциялық емес акционерлік қоғамы (Каспий теңізінің ҒЗИ) құрылды.

Институт қызметінің негізгі мақсаты табиғи ресурстарды сақтау мен молықтыруға, сондай-ақ Каспий маңы мемлекеттерінің ғылыми-зерттеу ұйымдары арасындағы ғылыми ынтымақтастықты дамытуға бағытталған Каспий теңізінің қазақстандық секторында ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу болып табылады.

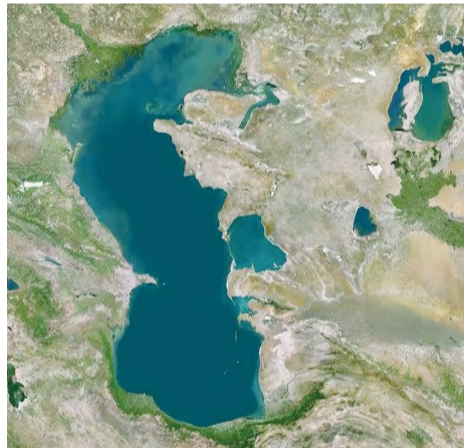
Каспий теңізі ғылыми-зерттеу институты 2025 жылдың қыркүйегінде қызметіне кірісті.

Өткен кезеңде институт ғылыми ынтымақтастық пен зерттеу қызметін дамыту бойынша бірқатар іс-шаралар өткізді. Атап айтқанда, Каспий теңізі ҒЗИ Каспий маңы елдерінің университеттері мен ғылыми-зерттеу орталықтарының қауымдастығына кірді.

Каспий маңы мемлекеттерінің бейінді мемлекеттік органдарымен және ғылыми-зерттеу ұйымдарымен өзара іс-қимыл жолға қойылған. Әзірбайжанның

мемлекеттік мекемелерімен және ғылыми ұйымдарымен, соның ішінде экология және табиғи ресурстар министрлігімен, Ауыл шаруашылығы министрлігімен, Ұлттық гидрометеорологиялық қызметпен және Ұлттық Ғылым Академиясының География институтымен жұмыс кездесулері өткізілді.

Сондай-ақ, Астрахань қаласында Ресей

Федерациясының ғылыми және білім беру мекемелерімен кездесулер өтті, олардың арасында Каспий теңізі ғылыми-зерттеу орталығы, ВНИРО Еділ-Каспий филиалы (КаспНИРХ), П.Ширшов атындағы океанология институты және Астрахан мемлекеттік техникалық университеті бар.

Мәскеу қаласында ғылыми өзара іс-қимыл мен бірлескен зерттеулерді дамытуға бағытталған Каспий теңізі ҒЗИ, Н.Зубов атындағы мемлекеттік океанографиялық институт және П.Ширшов атындағы океанология институты арасында өзара түсіністік туралы Меморандумға қол қойылды. Далалық зерттеулер шеңберінде институт МАЭК, Сарытас шығанағы және Қайдақ шығанағы аудандарында Каспий теңізінің құрғаған түбін мониторингтеу үшін үш шығу жүргізді.

Сонымен қатар, ғылыми жарияланымдарды дайындау, оның ішінде Каспий теңізі деңгейінің ауытқуының Жайық өзені атырауының гидрологиялық режиміне әсері мәселелері, сондай-ақ Қиғаш өзені мысалында Каспий теңізінің қазақстандық секторының теңіз ортасының мониторингі жүйесін қалыптастыру мәселелері бойынша жұмыстар жүргізілуде.

Ағымдағы жылы Каспий теңізі ҒЗИ Каспий теңізінің қазақстандық секторының жағалау аймағында ғылыми зерттеулер жүргізумен қатар, тікелей теңіз акваториясында кешенді мониторинг жүргізуді жоспарлап отыр. Зерттеу деректері теңіз ортасының гидрометеорологиялық, гидрохимиялық және гидробиологиялық параметрлерін жүйелі бақылауларды қамтиды.

Кешенді мониторингті іске асыру Каспий теңізінің экожүйесінде болып жатқан өзгерістерді бағалау және ықтимал экологиялық тәуекелдерді уақытылы анықтау үшін объективті ғылыми базаны қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар Министрлігі, www.gov.kz материалдар бойынша, фото www.gov.kz.

12+ №11(536)
1 сәуір
1 апреля 2026
Сәрсенбі • Среда • Wednesday

РАЗВЕДКА НОВЫХ ИСТОЧНИКОВ ПОДЗЕМНЫХ ВОД ПРОЙДЕТ В ПЯТИ РЕГИОНАХ КАЗАХСТАНА

ЧИТАЙТЕ НА 2-Й СТРАНИЦЕ

ПРЕДОТВРАЩАТЬ, А НЕ ЛИКВИДИРОВАТЬ МИЛЛИОННЫЕ УЩЕРБЫ ДЛЯ ЭКОЛОГИИ НАМЕРЕНЫ В КАЗАХСТАНЕ

ЧИТАЙТЕ НА 4-Й СТРАНИЦЕ

КАЗАХСТАН ИНИЦИИРОВАЛ ЦИФРОВИЗАЦИЮ ВЕТЕРИНАРНОГО И ФИТОСАНИТАРНОГО КОНТРОЛЯ В ЕАЭС

ЧИТАЙТЕ НА 5-Й СТРАНИЦЕ

СИСТЕМУ ЗАЩИТНЫХ ЛЕСНЫХ ПОЛОС ДЛЯ БОРЬБЫ С ДЕГРАДАЦИЕЙ ЗЕМЕЛЬ СОЗДАДУТ В КАЗАХСТАНЕ

В Казахстане начнется работа по созданию системы защитных лесных полос и барьерных насаждений для предотвращения деградации земель и опустынивания. Об этом на заседании Правительства сообщил

министр экологии и природных ресурсов РК Ерлан Нысанбаев, передает корреспондент агентства Kazinform.

Он отметил, что Конституционные нормы определяют природные ресурсы как

национальное достояние, использование которого должно осуществляться с учетом долгосрочных интересов общества. В этой связи министерством принята Концепция сохранения и устойчивого использования биоразнообразия до 2035 года.

- Важно подчеркнуть, что реализация задачи по посадке 2 млрд деревьев не ограничится этим количеством, работа будет продолжена. В целях предотвращения деградации земель и борьбы с опустыниванием начинается работа по созданию системы защитных лесных полос и барьерных насаждений, - добавил Ерлан Нысанбаев.

Спикер подчеркнул, что особую актуальность озвученные задачи приобретают в условиях изменения климата и роста антропогенной нагрузки на природные экосистемы.

По материалам А.Саптаева, inform.kz, фото: freepik.com.

ПРОГНОЗ ПОГОДЫ	Ср., 1 апреля 2026	Чт., 2 апреля 2026	Пт., 3 апреля 2026	Сб., 4 апреля 2026	Вс., 5 апреля 2026	Пн., 6 апреля 2026	Вт., 7 апреля 2026
Кызылорда Источник: gismeteo.kz Долгосрочный прогноз погоды является ориентировочным и отражает только характер изменения погоды.	+28°C Малооблачно 3 м/с В +17°C 50% влажн. 746 мм рт.ст.	+30°C Ясно 3 м/с В +16°C 50% влажн. 747 мм рт.ст.	+26°C Облачно 3 м/с З +16°C 71% влажн. 745 мм рт.ст.	+20°C Облачно 3 м/с З +14°C 78% влажн. 745 мм рт.ст.	+23°C Ясно 2 м/с СВ +12°C 77% влажн. 742 мм рт.ст.	+23°C Облачно, небольшой дождь 5 м/с Ю +13°C 62% влажн. 743 мм рт.ст.	+20°C Пасмурно 5 м/с ЮЗ +12°C 70% влажн. 746 мм рт.ст.

«ТАЗА ПАРАҚ» МИКРО ЖӘНЕ ШАҒЫН БИЗНЕС ҮШІН!

Қазақстан Республикасының Үкіметі экономиканы және кәсіпкерлікті қолдау мақсатында микро және шағын бизнес субъектілеріне қатысты салықтық әкімшілендіруді түзету туралы шешім қабылдады.

2025 жылғы 17 желтоқсандағы шешімге сәйкес мынадай құжаттарды бекіту көзделді:

- микро және шағын бизнес субъектілерін тарату және олардың қызметін тоқтату қағидалары;
- 2026 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша қалыптасқан және 2026 жылғы 1 сәуірге дейін өтелген салық берешегі болған жағдайда өсімпұлдар мен айыппұлдарды, сондай-ақ қосылған құн салығы бойынша тіркеу есебіне уақытылы қойылмағаны үшін салынған айыппұлдарды есептен шығару қағидалары.

Аталған қағидалар жобалары 2026 жылғы 12 қаңтарда «Ашық НҚА» порталында қоғамдық талқылау үшін жарияланды. Олардың күшіне енуінің жоспарланған мерзімі - 2026 жылғы ақпан айының басы.

Қосымша ұйымдастырушылық-жедел шаралар

1. Камералдық бақылау

Камералдық бақылау мынадай жағдайларды қоспағанда:

- бейрезиденттердің табыстарына салық салу;
- көрсетілген салық кезеңдері үшін 2025 жылғы 17 желтоқсаннан кейін қосымша салықтық есептілікті ұсыну;
- 2025 жылғы 17 желтоқсаннан кейін салықтық есептіліктің кері қайтарып алынуы;

- салық төлеушінің салық заңнамасында көзделген, камералдық бақылауды жүргізуді талап ететін өтініштерді және (немесе) талаптарды ұсынуы;

- бюджеттен ҚҚС қайтару жөніндегі мемлекеттік қызмет көрсету шеңберінде қызмет алушының қызмет көрсетушілеріне қатысты жағдайларды қоспағанда,

2025 жылғы 17 желтоқсанға дейін ұсынылған және 2026 жылғы 1 қаңтарға дейінгі салық кезеңдері үшін есептелген салықтық міндеттемелер бойынша берілген салықтық есептілікке қатысты жүргізілмейді.

Бұл шектеу 2025 жылғы 17 желтоқсан күнін негізге ала отырып енгізілді және 2025 жылдың екінші жартыжылдығы үшін оңайлатылған декларацияны, сондай-ақ 2025 жылдың төртінші тоқсаны үшін өзге де декларацияларды салықтық міндеттемелерді көрсетпей ұсыну тәуекелдерін барынша азайту мақсатында белгіленді.

2. Салықтық тексерулер

2026 жылғы 1 қаңтарға дейінгі салық кезеңдері үшін салықтық тексерістер жүргізілмейді, мына жағдайларды қоспағанда:

- 2026 жылғы 1 қаңтарға дейін тағайындалған тексерістер жүргізіледі;
- қарсы салықтық тексерістер жүргізіледі;
- мынадай жағдайда тағайындалған тексерістер:
- қылмыстық-процестік заңнамаға сәйкес;
- прокуратура органдарының актілері мен талаптарына сәйкес;
- дебиторлармен өзара есептеулерді анықтау мақсатында;
- қассадағы шығыстарды уақытша тоқтату жөніндегі тапсырмаларды орындау үшін;
- жер қойнауын пайдаланушыларға қатысты;
- салық төлеушілердің өтініштері мен талаптарына сәйкес;
- салықтық тексеріс нәтижелеріне қатысты шағымдарды қарау үшін;
- 2025 жылғы 17 желтоқсаннан кейін салықтық есептілік ұсынылған немесе кері қайтарылған кезде;
- камералдық бақылау кезінде анықталған бұзушылықтарды растау мақсатында тағайындалған тексерістер жүргізіледі.

3. Соттық талап-арыздар

• микро және шағын кәсіпкерлік субъектілері арасында 2026 жылғы 1 қаңтарға дейін жасалған мәмілелерді жарамсыз деп тану;

• 2026 жылғы 1 қаңтарға дейін жүргізілген тіркеу (қайта тіркеу) әрекеттерін жарамсыз деп тану туралы талап-арыздар беру тоқтатылады.

Құқық қорғау органдарының материалдары негізінде басталған талап-арыздар бұл шектеуге жатпайды.

4. Әкімшілік жауапкершілік

2026 жылғы 1 қаңтардан бастап:

- қосылған құн салығы бойынша тіркеуге уақтылы қойылмағаны үшін;
- қосылған құн салығы бойынша тіркеуге қойылмаған кезеңдегі айналымдар үшін;
- 2026 жылғы 1 қаңтарға дейінгі салық кезеңдері бойынша салықтық есептілікті тапсырмағаны үшін

микро және шағын кәсіпкерлік субъектілері бойынша әкімшілік құқық бұзушылықтар істерін қозғау тоқтатылады:

Шаралардың мақсаты:

«Таза парақ» тәсілін жүзеге асырудың мақсаты:

- әкімшілік және фискалдық жүктемелі азайту;
- микро және шағын бизнесті қолдау;
- кәсіпкерлерді жүргізіліп жатқан салықтық және институционалдық реформаларға бейімдеуге жағдай жасау.

Қызылорда қаласы бойынша Мемлекеттік кірістер Басқармасы.

«СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН КҮРЕСУ БАСТЫ БАҒЫТ»

«Сыбайлас жемқорлық қарсы іс-қимылдар туралы» Заң талабының аясында жемқорлыққа қарсы іс-әрекеттер әр салада жүзеге асырылып келеді. Сыбайлас жемқорлықпен күресу бүгінгі күннің күрделі мәселесі болып отыр. Сондықтан кез-келген ортада пара беру мен пара алудың жолын кесуде қоғам болып белсенділік танытуымыз керек. Парақорлық мемлекеттік органдардың тиісті қызмет атқаруына кері әсерін тигізіп, беделіне абыройсыздық ұялатады, заңды қағидаларды теріске шығарып, азаматтардың конституциялық құқықтары мен заңды мүдделерінің бұзылуына түрткі болады. Қазіргі таңда қоғамымызға қауіп төндіріп, орасан кесел келтіретін осынау келенсіз әлеуметтік құбылысқа қарсы шаралар қатаң қолға алынып жатыр. Жемқорлықпен күрес арнайы дайындалған мемлекеттік бағдарлама негізінде жүзеге асырылуда. Еліміздің өркенінің дамытысы келетін, өз ортасын құрметтейтін әрбір азамат мемлекеттің ішіндегі тәртіпті белгілі бір жүйеге келтіруге, ел ішіндегі қауіпсіздікті қамтамасыз етуге мүдделі және оның алдындағы басты парызы. Қоғаммен бірге өркендеп, етек жайып, етене сіңісіп келе жатқан бұл кеселдің тереннен құлаш жаймауына өз үлесімізді қосу және оған тосқауыл болу-біздің басты міндетіміз.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес мәселелері жыл сайын Мемлекет басшысының Қазақстан халқына Жолдауында жарияланады. 2023 жылғы 01 қыркүйекте Президент өзінің "Әділ Қазақстанның экономикалық бағыты" жолдауында сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға барлық бағыттар бойынша жаңа серпін беру қажеттігін атап өтті. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресте әрекетсіздік азаматтардың наразылық сезімдері мен құқықтық нигилизмнің өсуіне әкеледі.

Біздің мемлекет сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және алдын алу бойынша мақсатты жұмыс жүргізуде. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске жалпы мемлекеттік мәртебе берілгендіктен, сыбайлас жемқорлық көріністерінің жолын кесу және шектеу бойынша қоғамдық және саяси күштермен бірлесіп үлкен жұмыс жүргізілуде. Соның қатар «Қызылорда облысының мемлекеттік архиві» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің «Сырдария аудандық архиві» филиалы, сыбайлас жемқорлықпен күресіп келеді.

Лаура Абылайқызы СӘМЕНОВА,
«Сырдария аудандық архиві»
филиалының архивісті.

ХИМИЯЛЫҚ ТҰРМЫСТЫҚ ЗАТТАРМЕН УЛАНУДЫҢ АЛДЫН АЛУ

Химиялық заттармен улану әртүрлі жағдайларда болуы мүмкін. Көбінесе улы әсерлері бар тұрмыстық химиямен (кір жууға, тазалауға, ыдыс жууға және т.б.) немесе тыңайтқыштармен - абайсыз жұмыс істегенде, сондай-ақ өндірісте қолданылатын дәрілік заттардан, бояулардан және химиялық қосылыстардан болады. Химиялық уланудың пайда болуы бұл заттың түріне және оның ағзаға қалай енгеніне байланысты. Мұндай бірнеше жолдар бар: тыныс алу, өңеш, тері және шырышты қабаттар.

Тыныс алу жолдары арқылы химиялық бұлармен улану
Уытты заттармен тыныс алғанда, ең алдымен, жоғарғы тыныс жолдары зардап шегеді және келесі белгілер пайда болады: енгізу және тыныс алудың қиындауы, жөтел, жедел респираторлық жеткіліксіздік - тыныс алудың баяулауы немесе тоқтауы, жоғарғы тыныс жолдарының химиялық күйіктері, терінің айқын бозаруы немесе көкшіл реңктері, көздің шырышты қабығының құрғақтығы, бағдардың бұзылуы, галлюцинациялар, сананың жоғалуы, жүрек соғу жиілігінің, жұмыс ырғағының өзгеруі (жүрек соғуының баяулауы немесе жылдамдауы).

Өңеш арқылы химиялық улану
Улы химикаттарды жұтқанда зақымдануы химиялық заттардың табиғатына байланысты: сілтілер мен қышқылдар химиялық күйік тудырады, басқа қосылыстар асқазан мен

ішекте сіңіп, қанға түскен кезде улы әсерлерін бастайды. Бұл жағдайларда келесі белгілер байқалады: тамақ пен асқазанның қатты ауыруы, ауыздың, көмейдің, өңештің, асқазанның және ішектің шырышты қабатының химиялық күйіктері, жүрек айну, құсу, оның ішінде асқазанда ішкі қан кетумен қара құсу немесе ішек, ас қорыту және диарея, ішкі қан кетуге байланысты қара түсті нәжіс, құсу және диарея кезінде сұйықтықтың жоғалуына байланысты сусыздандыру.

Теріге немесе шырышты қабаттарға химиялық заттармен улану

Улар теріге түскенде, зақымдану сипаты химиялық заттардың табиғатына да байланысты: сілтілер мен қышқылдар күйік қалдырады, өте улы зақымдайтын заттар сіңіп, тері арқылы қанға еніп, ішкі мүшелердің жұмысына тікелей әсер етеді. Бұл жағдайларда келесі белгілер байқалады: тамақ пен асқазанның қатты ауыруы, ауыздың, көмейдің, өңештің, асқазанның және ішектің шырышты қабатының химиялық күйіктері, жүрек айну, құсу, оның ішінде асқазанда ішкі қан кетумен қара құсу немесе ішек, ас қорыту және диарея, ішкі қан кетуге байланысты қара түсті нәжіс, құсу және диарея кезінде сұйықтықтың жоғалуына байланысты сусыздандыру.

Химиялық улануға күдіктенсеңіз дереу медициналық көмекке жүгініңіз.

Химиялық уланудың алдын алу шаралары

Ықтимал қауіпті заттарды, дәрі-дәрмектерді, тұрмыстық химияны және т.б. сақтау, пайдалану және тасымалдау кезінде сақтық шараларын сақтаңыз.

Балалардың мұндай заттарға қол жеткізу мүмкіндігін болдырмаңыз, алғашқы медициналық көмек қолданылатын, тазалау және тазалау құралдарын, сірке суын, алкогольді, бензинді және т.б. қауіпсіз, толығымен жабық жерлерде сақтаңыз;

Ешқашан балалар қателесіп ішуі мүмкін қауіпті сұйық заттарды сусын бөтелкелеріне құймаңыз.

Қауіпті заттармен жұмыс істеу немесе дәрі-дәрмектерді қабылдау алдында нұсқауларды мұқият оқып шығыңыз және барлық ұсыныстарды елемей орынданңыз.

Г. ТУСМАҒАНБЕТОВА,
Сырдария аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау Басқармасының бас маманы ашық көздерден алынған фотосурет.

БОТУЛИЗМНІҢ АЛДЫН АЛУ

Ботулизм - жалпы организмнің улануына әкеліп соғатын инфекциялық аурудың ауыр түрі. Ботулизм Clostridium botulinum таяқшасы бөліп шығаратын улы затпен (токсин) бұлған тамақтан жұғады. Ботулизм адамдарға көкөністен, саңырауқұлақтан, еттен, балықтан технологиялық ереже сақталмай дайындалған әр түрлі консервіленген тағамдарды пайдаланғанда жұғады. Ауру белгісі 2-12 сағаттан кейін байқала бастайды, адамның басы ауырып, үйқысы қашады, әлсірейді, лоқсып құсады, жүрегі тоқтап қалғандай болып, аузы құрғап, үнемі шөлдеп тұрады.

Сонымен қатар көздің қарашығы ұлғайып, зат қосарланып көрінеді, адамның жұтынуы қиындап, бірте-бірте даусынан айрылады. Ботулизмнің алғашқы белгісі білінісімен науқасты ауруханаға жатқызу керек. Оған жедел түрде Ботулизмге қарсы арнаулы иммунды сарысу егіледі. Мұндай сарысуды науқаспен бірге болып, ұланған консервімен тамақтанған басқа адамдарға да егу қажет. Бұл аурудан сақтану үшін азық-түліктерді өңдегенде, тасымалдағанда, сақтағанда, дайындағанда, соның ішінде үйде консервіленген санитарлық-гигиеналық ережелерді мұқият орындау қажет. Ботулизм ауруы-бұл тамақтан уланудың ауыр түрі, уақытында дәрігерге көрінбесе өлімге әкеліп соқтыруы мүмкін.

Ботулизм ауруының алдын алу жолдары: санитариялық тазалықты сақтау, тамақ өнімдерін консервілеуде технологиялық процесті қатаң сақтау, консервіленген өнімдерді сақтауын қадағалау, жылы, ыстық орындарда сақтамау; сауда

объектілерінен үй жағдайында дайындалған консервіленген саңырауқұлақ, көкөніс, салат, ет, балық өнімдерін сатып алмау; консервіленген салаттарды пайдаланған кезде сақтайтын, пайдаланатын уақыт мерзімін қараңыз; консервіленген өнімдерді пайдалану алдында қақпағы күмбілген (сіңген) бомбж және «бұлыңғыр» түрдегі өнімдерді пайдаланбау.

Жанар Пермебайқызы БИСЕНБАЙ,
Сырдария аудандық СЭББ жетекші маманы, ашық көздерден алынған фотосурет.

РАЗВЕДКА НОВЫХ ИСТОЧНИКОВ ПОДЗЕМНЫХ ВОД ПРОЙДЕТ В ПЯТИ РЕГИОНАХ КАЗАХСТАНА

Министерство водных ресурсов и ирригации планирует до 2027 года провести комплексные поисково-разведочные работы по выявлению новых источников подземных вод в пяти регионах страны: Акмолинской, Западно-Казахстанской, Костанайской областях, а также в областях Жетысу и Улытау, передает агентство Kazinform.

Данные работы направлены на расширение ресурсной базы подземных вод и формирование дополнительных источников водоснабжения для населенных пунктов, сельского хозяйства и других отраслей экономики.

Параллельно в 2026 году планируется разработка 28 новых проектов по разведке месторождений подземных вод. Из них девять - в Жамбылской области, три - в Акмолинской области, по четыре - в ЗКО и Туркестанской области, по два - в Мангистауской и Атырауской областях, по одному - в ВКО, Павлодарской, Кызылординской областях и области Улытау.

В целом на территории Казахстана разведано 4803 месторождения подземных вод, предназначенных для питьевого и технического водоснабжения, орошения и иных хозяйственных нужд. Согласно данным государственного баланса, эксплуатационные запасы подземных вод составляют 43,2 млн м³ в сутки, при этом фактическое использование ресурсов составляет около 1,5 млн м³ в сутки, или 3,6% от их общего

объема.

В структуре разведанных запасов 21,2 млн м³ в сутки приходится на хозяйственно-питьевое водоснабжение, 2,4 млн м³ в сутки предназначены для производственно-технических нужд, а 19,6 млн м³ в сутки могут быть использованы для целей орошения.

- В условиях нарастающего дефицита водных ресурсов и климатических изменений развитие потенциала подземных вод рассматривается как одно из ключевых направлений обеспечения устойчивого водопользования. Несмотря на большой потенциал подземных водных ресурсов, значительная их часть остается недостаточно изученной. В этой связи Министерством водных ресурсов и ирригации инициирована разработка Концепции комплексного использования подземных вод, направленной на формирование современной системы управления подземными водными ресурсами. Реализация данной концепции позволит повысить эффективность освоения подземных вод, обеспечить рациональное и устойчивое водоснабжение населенных пунктов и отраслей экономики, а также будет способствовать сохранению и воспроизводству водного фонда, - сообщил вице-министр водных ресурсов и ирригации Талгат Момышев.

По материалам Д.Жусупбековой, inform.kz, фото: Министерство водных ресурсов и ирригации.

ЕКПЕНІҢ АДАМ АҒЗАСЫНА МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Екпе (Вакцина) - микроорганизмдерден (бактерия, вирус, т.б.) алынып, адам мен жануарлар организміне жұқпалы аурулардан алдын ала сақтану және олардың иммундық қасиетін арттыру үшін егілетін препараттар. Екпені, барлық техникалық ережелерді білетін, жоғары және орта медициналық білімі бар, арнайы оқытылған медициналық қызметкер енгізеді.

Екпе не үшін керек? Мәселен, иммундаудың арқасында бұрын он мыңдаған бала мен ересектің денсаулығына орны толмас зардап келтірген, тіпті өлімге әкелген кейбір аурулар табиғи шешек, полиомиелит толығымен жойылды. Полиомиелит балалардың сал болып қалу қаупін тудырған болса, шешек адамдардың бет пішінін бұзды, кейде адамдардан шешектен көз жұмып жатты.

Сондай-ақ екпе дифтерия, сіреспе, қызылша, қызамықтың асқынуының (ентігу, тұншығу, пневмония, қызамықпен

туберкулезге қарсы екпе салынады.

Одан әрі Ұлттық күнтізбеге сәйкес, 2, 3, 4 айлығында, 1 жасында, 18 айында және 6 жасында, содан кейін 16 жасында және әр 10 жыл сайын екпе салынып отырады.

Әр бір екпенің салынып отыру уақыты, интервалы бар. Мәселен, баланың 2, 4 айлығында – гексаксим екпесі салынады, яғни құрамында 6 түрлі жұқпалы ауруларға қарсы вакцина бар. Бұлар көкжөтелге, дифтерияға, сіреспеге, вирустық В гепатитіне, гемофильдік инфекцияға қарсы және әлсіздендірілген полиомиелитке қарсы вакцина. Сонымен қоса пневмококк инфекциясына қарсы вакцина егіледі. 3 айында және 18 айында пентаксим вакцинасы салынады. Оның ішінде көкжөтелге, дифтерия, сіреспе, гемофильді инфекция және әлсіздендірілген полиомиелитке (сал ауруы) қарсы вакцина бар.

1 жасында - қызылша, қызамық, паротитке қарсы (шошқа мойын), пневмококк инфекциясы мен полиомиелитке қарсы вакцина алады.

6 жасында (мектепке барарда) - қызылша, қызамық, паротитке қарсы және жасушасыз көкжөтел компонентімен көкжөтелге, сіреспе, дифтерияға қарсы екпелерді алады.

16 жаста және әр 10 жыл сайын – дифтерияға, сіреспеге қарсы екпені алады.

Он жыл сайынғы екпе туралы тұрғындарға хабар беріліп тұрады. Оларды жасы келгенде екпе алу үшін учаскелік дәрігерлер емханаға шақырады.

Бұйрық бойынша профилактикалық егу жүргізудің алдында дәрігер егілетін адамды медициналық тексеріп (дене температурасын өлшейді, өкпесін тындайды, қан қысымын өлшейді, тамағын қарайды) қарап, сұрау жүргізеді. Егілетін адамның медициналық картасына талдау жасалады. Медициналық тексеру кезінде денсаулығында ақау анықталған жағдайда толық медициналық тексеруге жіберіледі. Тексеруде екпені салуға қарсы көрсетілім болмаса, егілетін адамның медициналық құжатына егу жүргізуге рұқсатты ресімдеп, егілетін адамға немесе оның ата-анасына (заңды өкіліне) профилактикалық егу, иммундаудан кейінгі ықтимал реакциялар және қолайсыз көрсеткіштер, егуден бас тарту салдары туралы объективті толық ақпарат беріледі. Осы бұйрық бойынша профилактикалық егуге ерікті келісім немесе бас тарту жазбаша түрде ресімделеді. Екпе салынған адам 30 минут бойы медицина қызметкерінің бақылауында болуы тиіс.

Құрметті ата-аналар! Балаларыңыздың екпе күнтізбесін тексеріңіздер. Егер вакцина алмаған болса, медициналық ұйымдарға жүгініздер. Бүгін қабылданған дұрыс шешім – ертеңгі қауіптің алдын алады. Вакцинация – таңдаудың емес, жауапкершіліктің мәселесі. Баланың қауіпсіздігі – Сіздің шешіміңізге байланысты. Денсаулық – ең үлкен байлық. Өз өміріміз бен ұрпағымыздың болашағын бірге қорғауға шақырамын.

Г.ТУСМАҒАНБЕТОВА,
Сырдария аудандық СЭББ бас маманы,
ашық көздерден алынған фотосурет.

ауырған анандан туылған баланың туа пайда болған кемтарлығы және т.б.) алдын алуға мүмкіндік берді. Соның арқасында адамдар жұқпалы аурудың қаншалықты ауыр дәрежеде өтетінін ұмытты. Оған қоса, сатылы егудің арқасында гепатиттің «А» және «В» вирусы түрлері азайып отыр. Халыққа Ұлттық егу күнтізбесіне сәйкес және профилактикалық алдын алу мақсатында жұқпалы аурулардың 21 түріне қарсы егу ақысыз жүргізіледі.

Екпенің жоспарлы және профилактикалық мақсатта салынып отыратын түрлері бар. ҚР Үкіметінің «Қарсы профилактикалық егу жүргізілетін аурулардың тізбесін, оларды жүргізу ережесін және халықтың жоспарлы егілуге жатқызылатын топтарын бекіту туралы» Қаулысы негізінде Ұлттық егу күнтізбесі бекітілген. Осы Ұлттық күнтізбеге сәйкес, сәби туылғаннан бастап өмір бойына жоспарлы екпе салынады.

Перзентханада дүниеге келгеннен 12 сағат ішінде вирусты гепатит В ауруына қарсы, одан соң 3-4 күн ішінде

ТЕХНИКАЛЫҚ РЕГЛАМЕНТ ТАЛАПТАРЫ ҚАНДАЙ?

Жаңақорған ауданының санитариялық-эпидемиологиялық бақылау Басқармасы аудан көлеміндегі көтерме және бөлшек сауда нысандарынан өнімдердің қауіпсіздігін бақылау мақсатында сынағандарды іріктеп сатып алып отырады. Халықтың әлеуметтік әлеуетін көтеруде жеңіл өнеркәсіптің игі ықпалы өлшеусіз. Қазіргі күні техникалық регламент талаптарын сақтау саласының өнімдеріне деген сұраныс та жоғары және бұл азық-түлік тауарларын тұтынудан кейінгі екінші орында тұрған өнім болып отыр. Техникалық регламенттерді әзірлеу, сараптау, қабылдау, өзгерту және өндірушілерге, тұтынушыларға, тұтастай алғанда ел экономикасына техникалық регламентті енгізуден оң және теріс әсер етуі, ықтимал техникалық кедергілерді болжау туралы ақпарат. Тұжырымдамада:

- Техникалық регламенттің атауы, талаптарды белгілейтін заңдар, қаулылар, санитарлық нормалар мен қағидалары.

- Еуразиялық экономикалық одақтың сыртқы экономикалық қызметінің бірыңғай тауар номенклатурасының кодтардың ішінде тауар позициясын көрсете отырып, техникалық регламенттің қолдану саласы және объектілері. Ақпарат өнімнің сәйкестігін растауға материалдық - техникалық мүмкіндігі бар сынақ зертханалары бар, сәйкестікті растау жөніндегі органдардың санығандардың географиялық орналасқан жері мен өндірістік қуаттары туралы мәліметтерді қамтиды. Техникалық регламентте белгіленген талаптар қолданылатын өнімнің және процесстердің толық тізбесі, және аулақ болу керек факторлар, сондай-ақ техникалық регламентті қолдану мақсаттары үшін сәйкестендіру өлшемдері мен әдістері белгіленетін қолдану саласы анықталды.

Өнімнің техникалық регламентте белгіленген талаптарға сәйкес келетіні туралы ережелер мен бұл туралы ақпаратты тұтынушыға жеткізу тәсілдері белгіленетін (илеспе құжаттамада техникалық регламенттерге сәйкестігі туралы нұсқау, сәйкестік сертификаттары немесе сәйкестік декларациясы немесе мемлекеттік тіркеу туралы куәліктің, техникалық немесе тиісті алдын ала ескертулерді құрастыру схемалары қоса алғанда, өнімді дұрыс пайдалану немесе пайдалану жөніндегі нұсқаулардың болуы) Қазақстан Республикасының нарығындағы өнімнің айналым шарттары айқындалады. Өнімнің қауіпсіздігіне және оның өмірлік циклінің процесстеріне қойылатын талаптар белгіленеді, олардың қауіпсіздігін қамтамасыз етеді. Талаптар тек өнімге немесе өнімге және адамның өмірі мен денсаулығына және қоршаған ортаға тікелей зиян келтіру мүмкіндігімен байланысты оның өмірлік циклінің процесстеріне белгіленеді. Ең аз қажетті талаптар осы өнімге және процеске тән әлеуетті қауіпті фактордың (тәуекелдің) әрбір түрі бойынша қауіпсіздікті қамтамасыз етудің қажетті түпкілікті нәтижесін нақты

сипаттау жолымен белгіленеді. қауіпсіздік мақсатында қол жеткізу әдістері, осы мақсат көрсетілген әдісті қолдану арқылы ғана қол жеткізілген жағдайларда қоспағанда регламенттелмейді.

Өнімнің техникалық сипаттамаларының сандық мәндері, егер олардың тұрақты шамасы «артық емес», «кем емес», «құрамға жол берілмейді» болған жағдайда белгіленуі мүмкін. Қауіпсіздік көрсеткіштері техникалық регламентке қосымша түрінде ресімделеді. Техникалық регламентті әзірлеу тәртібінен жүзеге асырылады. Техникалық регламенттерде өнімнің сәйкестігін растау схемалары болмаған жағдайда, олар ұлттық стандарттарда айқындалады.

ҚР техникалық реттеу туралы Заңына сәйкес техникалық реттеу-санитарлық және фитосанитарлық шараларды қоспағанда, сәйкестікті растау, аккредиттеу және белгіленген талаптардың сақталуын мемлекеттік бақылау мен қадағалау жөніндегі қызметті қоса алғанда, өнімге көрсетілетін қызметке, процесстерге қойылатын міндетті және ерікті талаптарды анықтауға, белгілеуге, қолдануға және орындауға байланысты қатынастарды құқықтық және нормативтік реттеу.

Елімізде міндетті талаптар көптеген құжаттар түрінде белгіленіп келді. Техникалық регламент-нормативтік құқықтық акт болып саналады. Импорттық өнімдер үшін, өнім жасалатын елдің атауы, өндірушінің атауы және оның заңды мекен-жайы латын әліпбиінің әріптерімен рұқсат етілген. Тауарға бекітілген заттаңбада өндіруші және/немесе сатушы атауы, дайындалған күні, шикізаттың құрамы, сатушының мекен-жайы (орналасқан жері), өнімнің өлшемі, өндірушінің мекен-жайы (орналасқан жері), Кеден аумағында тауар айналымының бірыңғай белгісі (ЕАС) және т. б. ақпарат болуы тиіс.

Өнімді сатып алу кезінде таңбаларға, нұсқаулықтарға, басқа да белгілерге назар аудару керек. Сатушы тұтынушының талап етуі бойынша оған тауардың сапасын растайтын құжаттарды беруге міндетті.

Жоғары аталған мәліметтерді қаперге ала отырып, Жаңақорған аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау Басқармасы аудан аумағындағы сатушыларға өнімдерді сату барысында Қазақстан Республикасының халықтың санитариялық-эпидемиологиялық сақтау-тылығы саласындағы заңнамасының, гигиеналық нормативтер мен техникалық регламенттерді талаптарын қатаң сақтауға, яғни өнімдердің мемлекеттік тілде заттаңбасы болуын, сақтау шартын, жарамдылық уақытын қадағалауға, ал тұтынушыларды өнімдерді сатып алу барысында аталған ережелерді басшылыққа алып, өнімнің заттаңбасына мән беріп, қауіпсіз өнім таңдауға шақырады.

М.САНДЫБАЙҚЫЗЫ,
Жаңақорған аудандық СЭББ бөлім басшысы.

ОТАНДАСТАРЫМЫЗДЫҢ ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖИНАҚТАРЫНЫҢ КӨЛЕМІ 26,36 ТРЛН ТЕҢГЕДЕН АСТЫ

01.02.2026 жылғы жағдай бойынша қазақстандықтардың зейнетақы жинақтарының көлемі 26,36 трлн теңгеден асты. 12 айдағы өсім 3,74 трлн теңгеге немесе 16,5%-ға өсті.

2026 жылдың 1 қапанында міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ) есебінен қалыптасқан зейнетақы жинақтарының көлемі 24,81 трлн теңге. 12 айдағы өсімі – 14,4%.

Міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МКЗЖ) бойынша зейнетақы жинақтары – 736,07 млрд теңге, 12 айдағы өсім – 13,2%.

Бір жыл ішіндегі ең үлкен өсім – 23,6% ерікті зейнетақы жарналары (ЕЗЖ) бойынша жинақтар көрсетті, олардың 2026 жылдың қапанындағы жағдай бойынша көлемі 9,89 млрд теңге.

Салымшылардың (алушылардың) зейнетақы шоттарына 2024 жылғы 1 қаңтардан түсе бастаған жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары (ЖМЗЖ) 2026 жылдың 1 қапанына 807,75 млрд теңге болды.

Түсімдер
Зейнетақы жинақтарының көлемі зейнетақы жарналары мен инвестициялық кіріс түріндегі кіріс ағындары есебінен ұлғаяды. 2026 жылдың қаңтар айында салымшылардың жеке және шартты зейнетақы шоттарына 264,65 млрд теңге түсті, өткен жылдың сәйкес кезеңіндегі көрсеткіштен 13,0%-ға (немесе 30,41 млрд теңгеге) артық.

МЗЖ есебі жүргізілетін жеке зейнетақы шоттарына (ЖЗШ) 2026 жылдың басынан бастап 2026 жылғы 1 қаңтарға дейін 211,73 млрд теңге (өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда МЗЖ көлемі 5,7%-ға ұлғайды), МКЗЖ – 14,00 млрд теңге (өсім – 15,0%), ЕЗЖ – 185 млн теңге түсті. 12 айдағы ЖМЗЖ есебінен жарналар 38,74 млрд теңгені құрады.

Төлемдер мен аударымдар
2026 жылғы қапандағы БЖЗҚ-дан жарналардың барлық түрлері бойынша жасалған төлемдер мен сақтандыру ұйымдарына аударымдар 124,27 млрд теңгені құрады.

Зейнет жасына толуына байланысты төлемдер жыл басынан бері 01.02.2026 жылғы 17,30 млрд теңгеге жетті. БЖЗҚ-дан зейнет жасына толуына байланысты кесте бойынша берілетін орташа айлық төлем – 38 312 теңге.

2026 жылдың қаңтар айында тұрғын үй жағдайларын жақсартуға және емделуге арналған біржолғы зейнетақы төлемдері (БЗТ) 47,88 млрд теңге, мұрагерлік бойынша 17,80 млрд теңге, ҚР-дан тыс жерге тұрақты тұруға кетуге байланысты 3,09 млрд теңге, мүгедектігі бар адамдарға – 352,91 млн теңге, жерлеуге – 866,12 млн теңге көлемінде төлем жасалды. Сақтандыру ұйымдарына 36,99 млрд теңге аударылды.

ЖЗШ саны
2026 жылдың 1 қапанындағы жағдай бойынша БЖЗҚ-дағы зейнетақы шоттарының жалпы саны – 18,28 млн. бірлік (12 айдағы өсім – 1,04 млн бірлік немесе 6,0%). Бұл ретте салымшылардың (алушылардың) БЖЗҚ-дағы ЖЗШ саны 2026 жылдың 1 қапанына 12,73 млн бірлік болды. Оның ішінде: 11,30 млн - МЗЖ бойынша, 766,40 мыңы - МКЗЖ бойынша, 469,08 мыңы – ЕЗЖ есептелетін шоттар.

Айта кетейік, МЗЖ есебі жүргізілетін шоттардың жалпы санына (11,30 млн бірлік) елден тысқары жерлерге тұрақты тұруға кеткен, бірақ жинақтарын алу үшін жүгінбеген алушылардың, мұрагерлері зейнетақы жинақтарын мұраға ресімдемеген қайтыс болған салымшылардың, 2017 жылдан бастап зейнетақымен мемлекеттік қамсыздандырылуға толық ауыстырылған әскери қызматкерлердің және шоттарына Қазақстан заңнамасына сәйкес жарналар түспеуі тиіс салымшылардың (алушылардың) басқа да санаттарының шоттары кіреді.

БЖЗҚ-дағы ЖМЗЖ туралы мәліметтер ескерілетін шартты зейнетақы шоттарының саны - 5,55 млн бірлік.

Зейнетақы активтеріне қатысты барлық өзекті ақпарат enpf.kz сайтындағы «Статистика және аналитика» бөлімінде орналастырылған.

«БЖЗҚ» АҚ баспасөз орталығы.

МИКРО ЖӘНЕ ШАҒЫН КӘСІПКЕРЛІК СУБЪЕКТІЛЕРІНЕ ӨСІМПҰЛДАР МЕН АЙЫППҰЛДАРДЫ ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУ ТУРАЛЫ

Бизнесті қолдау мақсатында мемлекет тарапынан микро және шағын кәсіпкерлік субъектілері үшін өсімпұлдар мен айыппұлдар сомасын есептен шығару Ережелері бекітілді.

Бұл шара қарыз жүктемесін азайтуға және негізгі салық берешегін ерікті түрде өтеуді ынталандыруға бағытталған. Аталған шара жеке тұлғаларға қолданылмайды - деп Қызылорда қаласы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасының баспасөз қызметі хабарлайды.

Кімдер есептен шығаруды пайдалана алады?
1 қаңтар 2026 жылғы жағдай бойынша микро және шағын кәсіпкерлік субъектілері санатына жататын тұлғалар есептен шығаруға құқылы.

Есептен шығарылады?
2026 жылғы 1 қаңтар мен 31 наурыз аралығында берешек сомасы толық өтелген жағдайда мынадай сомалар есептен шығаруға жатады:

- 2026 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша дербес шотта тіркелген өсімпұл;
- 2026 жылғы 1 қаңтардан бастап төленген күнге дейін берешек сомасына есептелген өсімпұл;
- салықтық құқық бұзушылықтар үшін салынған және 2026 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша есептелген айыппұлдар;
- 2026 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша төлеу мерзімі белгіленген міндеттемелерді мерзімінен бұрын орындау кезіндегі өсімпұлдар мен айыппұлдар;
- ҚҚС бойынша есепке тұрмағаны үшін айыппұлдар (ӨКБТК-нің 275-бабы 5-бөлігі, 2026 жылғы 1 қаңтарға дейін жасалған айналымдар бойынша).

Басты шарт
2026 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша есепте тұрған негізгі берешек (қарыз) сомасын толық өтеу міндетті шарт болып табылады. Негізгі қарыз өтелмеген жағдайда өсімпұлдар мен айыппұлдарды есептен шығару жүргізілмейді.

Өтініш беру қажет пе?
Көп жағдайда есептен шығару дербес шоттарға жүргізілген түгендеу қорытындысы бойынша автоматты түрде жүзеге асырылады.

Өтініш тек мына жағдайларда - міндеттемелерді мерзімінен бұрын орындау кезінде қажет:

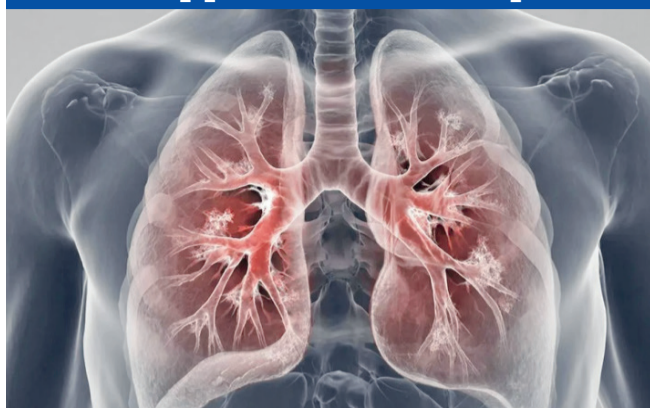
- төлеу мерзімі өзгертілгенде (кейінге қалдыру/бөліп төлеу);
 - оңалту және банкроттық рәсімдері кезінде.
- Есептен шығарылмайды:**
- кәсіпкерлік қызметке байланысты емес жеке тұлғалардың өсімпұлдары мен айыппұлдары;
 - микро және шағын бизнес субъектілеріне жатпайтын міндеттемелер.

Мандылы!
Есептен шығару берешек өтелген салық түрі бойынша жүргізіледі. Айыппұл ішінара төленген жағдайда есептелген және төленген сома арасындағы айырма есептен шығарылады.

Есептен шығару құқығымен берешекті өтеу мерзімі - 2026 жылғы 31 наурызды қоса алғанда дейін.

Қызылорда қаласы бойынша Мемлекеттік кірістер Басқармасы.

ТУБЕРКУЛЕЗ АУРУЫНЫҢ АЛДЫН АЛАЙЫҚ!

Туберкулез - бұл өкпе және лимфа түйіндерде ерекше қабыну өзгерістерінің пайда болуымен сипатталатын жұқпалы ауру. Туберкулез - бұл тек өкпе ауруы ғана емес, сонымен қатар адамның барлық ағзаларының - сүйектердің, бүйректердің, мидың және ми қабықтарының, терінің, көздің және басқа ағзалардың да зақымдануы. Алайда қазіргі таңда өкпе туберкулезі жиі кездеседі.

Туберкулез қалай тарайды?

Туберкулез адамнан адамға ауамен таралады. Жөтелгенде, түшкіргенде өкпе туберкулезі бар адамдар ауаға туберкулез бактерияларын жаяды. Жұқтыру үшін адамға осындай бактериялардың аз ғана мөлшерін дем алуы жеткілікті. Туберкулез коздырғышының сыртқы ортада ұзақ уақыт сақталу қабілеті бар, мысалы, микобактериялар тозаңданған, көгерген үй-жайларда адам үшін қауіпті болып қала отырып, жылдар бойы өмір сүруге қабілетті. Науқас адам жөтелгенде қақырықпен бірге, түшкіру, сөйлеген кезде қоршаған ортаға 2-6 м радиуста ауада таралатын миллиондаған микобактерияларды бөледі, олар еденге, заттарға шаңмен бірге тұнады және көптеген жылдар бойы өміршең болып қалуы мүмкін.

Туберкулез ауруына тек адамдар ғана емес, сонымен қатар малдар да шалдығады: сиыр, ешкі, бұғы, түйелер. Ауру жануардың сүті, немесе еті адам үшін жұқтыру көзі болуы мүмкін. Науқас өмір сүретін жерде санитариялық жағдайлар мен сақтық шараларын сақтау өте маңызды.

Егер өкпе туберкулезімен ауыратын науқас барлық гигиеналық талаптарды сақтаса, онда ол айналдағыларға қауіпсіз. Өкпе туберкулезі тұқым қуаламайды. Туберкулез ауруымен ауыратын ата-аналардың балалары сау болып туады. Алайда, барлық сақтық шараларын сақтамаған жағдайда бала туберкулезді жұқтырып, ауырып қалуы мүмкін.

Туберкулез микобактериялары адам ағзасына түскен кезде ауру жұқтырылады, бірақ туберкулез ауруының дамуы әр жағдайда болмайды. Өкпе туберкулезінің ауруы иммунитет төмендеген, жеткіліксіз тамақтану, қанағаттанарлықсыз санитариялық-гигиеналық жағдайларда орын алады. Негізінен иммунитеті нашар жас балалар, жасөспірімдер және иммунитеті төмен қарт адамдар ауырады.

Туберкулез ауруына ықпал ететін факторлар

1. Толыққанды тамақтанудың болмауы. 2. Туберкулезбен ауыратындармен тығыз, ұзақ қарым-қатынас жасау (кішкентай балаларға қысқа мерзімді қарым-қатынастың өзі жеткілікті). 3. Маскүнемдік. 4. Темекі шегу. 5. Нашакорлық. 6. Ислам аурулардың болуы (диабет, асқазан жарасы, өкпенің созылмалы аурулары).

Туберкулез ауруының белгілері?

1. Ұзақтығы екі аптадан асатын жөтел. 2. Шаршау және әлсіздік. 3. Дене салмағының төмендеуі. 4. Температураның ұзақ көтерілуі. 5. Түнде тершендік. 6. Кеуде қуысындағы ауырсыну. 7. Қан түкіру.

Туберкулезді қалай анықтауға болады?

1. Тері туберкулин сынамасы (Манту) адамның жұқтырғанын көрсетеді.
2. Рентгенологиялық тексеру (флюорография) өкпенің зақымданғанын көрсетеді.
3. Қақырықты зерттеу жөтел кезінде бөлінетін микробтардың бар-жоғын анықтайды.

Туберкулездің алдын алу шаралары:

1. Салауатты өмір салты. Бұл мақсатқа жету үшін ең жақсы жолы - күн тәртібін құру және ағзаны шынықтыру.
2. Таза ауада серуендеу, күн және су процедуралары, дене шынықтырумен айналысу, демалыс пен еңбек жүктемесінің дұрыс үйлесімі, толыққанды, дәрмендерге бай тамақтану, жеткілікті және уақытылы ұйқы, яғни дұрыс гигиеналық тәртіп адам ағзасының нығаюына ықпал етеді және оны туберкулез ауруынан қорғайды.
3. Жыл мезгіліне қарамастан, таза ауада мүмкіндігінше көбірек болу қажет, өйткені таза ауа ағзаға жақсы әсер етеді және шынығудың тамаша жолы болып табылады.
4. Жеке гигиена ережелерін сақтау: жуу құралдарын және ағынды суды пайдалана отырып, қолды, ыдыстарды жуу, тұрғын үй-жайларды ылғалды жинау және желдету, ет пен сүтті міндетті термалық өңдеу, жеке гигиеналық құралдар мен ыдыстарды пайдалану, су процедуралары - сүртінуді, құю, душ.
5. Жөтел этикетін сақтау
6. Гигиеналық тәртіптің маңызды бөлімі дұрыс тамақтану болып табылады. Адам тәбетінің жоғарылауына ықпал ететін және ағзамен жақсы сіңіретін түрлі тағамдарды жеу керек. Тағам құрамына ақуыздар, майлар мен көмірсулардан басқа, міндетті түрде витаминдер мен минералды тұздар кіруі тиіс. Ақуыздар ет, сүт, сүзбе, жұмыртқада болады; көмірсулар - қант, нан, картоп, жармада. Витаминдер мен минералды тұздар негізінен жаңа піскен көкөністер мен жемістерде болады.
7. Туған кезде БЦЖ-мен міндетті түрде вакцинациялау
8. Туберкулезді дер кезінде диагностикалау.

Г.ЖҮБАНДЫҚОВА,

Қазалы аудандық санитариялық эпидемиологиялық бақылау Басқармасының бөлім басшысы.

РАДИАЦИЯЛЫҚ - ҚАУІПТІ НЫСАНДАРДЫ ПАЙДАЛАНУ КЕЗІНДЕ САНИТАРИЯЛЫҚ-ЭПИДЕМИОЛОГИЯЛЫҚ БАҚЫЛАУДЫҢ РӨЛІ

Радиациялық-қауіпті нысандар - бұл ядролық энергияны, иондаушы сәулелену көздерін немесе радиоактивті заттарды пайдаланатын объектілер. Мұндай нысандарға атом электр станциялары, зертханалар, медицина мекемелеріндегі радиология бөлімдері, өндірістік кәсіпорындар мен әскери нысандар жатады. Бұл нысандарда жұмыс істеу барысында адамдар мен қоршаған орта үшін радиациялық қауіп туындайды.

Сондықтан санитариялық-эпидемиологиялық бақылаудың рөлі ерекше маңызды. Ол халықтың денсаулығын қорғау, радиациялық қауіпсіздік шараларының сақталуына қамтамасыз ету және алдын алу шараларын ұйымдастыруға бағытталған.

Санитариялық-эпидемиологиялық бақылаудың негізгі міндеттері:

- радиациялық фонды бақылау: Радиациялық-қауіпті нысандарда иондаушы сәулелену деңгейі қатаң бақыланады. Бұл көрсеткіштер шекті рұқсат етілген деңгейден аспауы тиіс;

- жұмысшылардың денсаулығын бақылау: Радиациямен жұмыс істейтін мамандар медициналық тексеруден өтіп, арнайы оқытудан өтуі қажет;

- қоршаған ортаны қорғау: Радиоактивті қалдықтардың топыраққа, суға және атмосфераға таралуына жол берілмеуі тиіс;

- қауіпсіздік техникасы мен нормаларын сақтау нысанда санитариялық талаптарға сай жұмыс жүргізілуі тиіс. Арнайы қорғаныс құралдары мен радиацияға қарсы шаралар қолданылуы қажет.

Радиациялық-қауіпті нысандарда радиациялық жағдайға тұрақты мониторинг жүргізіледі. Бақылау нәтижелері мемлекеттік органдарға беріледі.

Санитариялық-эпидемиологиялық бақылау - бұл радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің негізгі тетігі. Ол халықтың денсаулығын қорғауға, қоршаған ортаны сақтауға және төтенше жағдайлардың алдын алуға мүмкіндік береді. Радиоактивті қауіптерге қарсы күресте бұл бақылаудың рөлі орасан зор.

Б.КӨЛДЖЕЕВА,

ҚР ДСМ СЭБК «Ұлттық сараптама орталығы» ШЖҚ РМК Қызылорда облысы бойынша филиалының Сырдария аудандық бөлімшесінің зертханашысы, ашық көздерден алынған фотосурет.

ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН МЕКТЕПТЕРДЕ САБАҚ КЕСТЕСІ МЕН ҮЗІЛІСТЕР ТӘРТІБІ ТУРАЛЫ

Жалпы білім беретін білім беру ұйымдарында оқу процесін ұйымдастыру кезінде оқушылардың денсаулығын сақтау, оқу жүктемесін дұрыс бөлу және тиімді оқу ортасын

қалыптастыру маңызды. Осыған байланысты мектептерде сабақ кестесі мен үзілістерді ұйымдастыру санитариялық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жүргізілуі тиіс.

Бұл талаптар Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі бекіткен 2021 жылғы 5 тамыздағы № ҚР ДСМ-76 бұйрығымен бекітілген «Білім беру объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» санитариялық қағидаларында нақты көрсетілген.

Сабақ кестесіне қойылатын талаптар

Аталған санитариялық қағидалардың талаптарына сәйкес білім беру ұйымдарында сабақ кестесі оқушылардың жас ерекшеліктерін, оқу жүктемесінің көлемін және пәндердің деңгейін ескере отырып жасалады.

1. Сабақтың ұзақтығы:

• жалпы білім беретін мектептерде бір сабақтың ұзақтығы 45 минуттан аспауы тиіс;

• бастауыш сыныптарда оқу жүктемесін азайту мақсатында сабақтың ұзақтығы 35-40 минут болуы мүмкін.

2. Сабақ кестесін құру талаптары:

• оқу жүктемесі апта күндері бойынша біркелкі бөлінуі тиіс;

• күрделі пәндер (математика, тіл пәндері, жаратылыстану пәндері) оқушылардың жұмыс қабілеттілігі жоғары болатын күннің бірінші жартысында қойылады;

• бір күндегі сабақ саны сыныптың жас ерекшелігіне сәйкес белгіленеді.

Үзілістерді ұйымдастыру талаптары

1. Сабақтар арасындағы үзілістер

• сабақтар арасындағы үзіліс ұзақтығы кемінде 10 минут болуы тиіс;

2. Ұзартылған үзіліс:

• білім беру ұйымдарында оқушылардың тамақтануына арналған 15-20 минуттық ұзартылған үзіліс ұйымдастырылуы қажет.

3. Үзіліс кезіндегі санитариялық талаптар:

• үзіліс кезінде оқу кабинеттерін желдету қамтамасыз етіледі;

• оқушылардың қозғалу белсенділігіне жағдай жасалады;

• оқу кабинеттеріндегі микроклимат пен жарықтандыру талаптары сақталуы тиіс.

Санитариялық талаптардың маңызы

Сабақ кестесі мен үзілістерді дұрыс ұйымдастыру оқушылардың шамадан тыс шаршауының алдын алады, оқу материалын тиімді меңгеруге ықпал етеді және балалардың денсаулығын сақтауға бағытталған профилактикалық шаралардың бірі болып табылады.

Білім беру ұйымдары оқу процесін ұйымдастыру кезінде Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі бекіткен 2021 жылғы 5 тамыздағы № ҚР ДСМ-76 бұйрығымен бекітілген «Білім беру объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» санитариялық қағидалары қатаң сақтауы тиіс.

А.МЕРГЕНОВА,

Қызылорда қалалық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау Басқармасының санитариялық-гигиеналық бақылау бөлімінің бас маманы, ашық көздерден алынған фотосурет.

ПРЕДОТВРАЩАТЬ, А НЕ ЛИКВИДИРОВАТЬ МИЛЛИОННЫЕ УЩЕРБЫ ДЛЯ ЭКОЛОГИИ НАМЕРЕНЫ В КАЗАХСТАНЕ

В Казахстане планируется внедрение современных инструментов экологической политики в рамках реализации норм новой Конституции. Об этом на заседании Правительства сообщил министр экологии и природных ресурсов РК Ерлан Нысанбаев, передает корреспондент агентства Kazinform.

По словам министра экологии и природных ресурсов РК Ерлана Нысанбаева, переход к превентивной модели регулирования позволит сместить акцент с ликвидации последствий загрязнения на предотвращение экологического ущерба.

- Мы будем внедрять автоматизированные системы мониторинга, направленные на экологическую модернизацию промышленных предприятий с установлением их ответственности за превышение нормативов, - отметил Ерлан Нысанбаев.

Кроме того, в планах развитие системы комплексных экологических разрешений, что позволит интегрировать экологические требования в процессы промышленного

планирования и управления.

Министр экологии и природных ресурсов РК также подчеркнул, что в стране продолжат применять механизмы льготного финансирования проектов, направленных на решение инфраструктурных проблем в сфере управления отходами. Всего планируется реализовать 64 проекта в регионах, из которых 26 уже профинансированы на сумму более 90 млрд тенге.

Расширение экономических инструментов, включая офсетные решения и экологические платежи, будет стимулировать внедрение чистых технологий.

- Важно отметить, что в конце прошлого года принята Концепция по управлению всеми видами отходов - это первый программный документ, систематизирующий всю сферу, - добавил Ерлан Нысанбаев.

По материалам А.Саптаева, inform.kz, фото: КМГ.

БРУЦЕЛЛЕЗ АУРУЫНЫҢ АЛДЫН АЛУ

Қазіргі таңда бруцеллез ауруы кең таралған, аса қауіпті жұқпалы аурулар тобына жататын зоонозды ауру. Адамдарға ауылшаруашылық малдардан жұғатын ауру. Бруцеллез ауруы негізінде қала тұрғындарына тән инфекция емес, бірақ жылдан жылға аурушандық шекарасы кеңейіп, бүгінгі күні қала және қалаға қарасты елді-мекендердің барлығында науқастар тіркелуде.

Бруцеллез адамдар мен ауылшаруашылық малдар арасында көпшілік қауымға әлеуметтік-экономикалық зор шығын әкелетін жұқпалы қатерлі ауру. Бруцеллез ауруының зардабы: созылмалы түрі адамдарды жартылай немесе толық жарымжан етеді, адамды мүгедектікке ұшыратады, еркектерді бедеулікке соқтырып, ұрпақсыз қалдырады, әйелдердің аналық бездері, жатыры қабынып өздігінен түсік тастайды, бала туа алмайды, экономикалық шығын келтіреді.

Бруцеллез сырқатын таратушы осы дертпен ауыратын ауылшаруашылық малдары (қой, ешкі, сиыр, шошқа). Адамға бруцеллез ауруы малды күткенде, әсіресе мал төлдеген уақытта, ауру малдың етің, сүтін пайдаланғанда, терісі мен жүнін тазалағанда жұғады. Малдың бруцеллезге шалдыққанын іш тастағанынан, шала туылған, шуының түспегенінен, қысыр қалғанынан, буындарының зақымдалғанынан білуге

болады. Мал іш тастаған кезде немесе төлін өлі туғанда бруцеллездің қоздырғыштары сыртқа көптен бөлініп, топырақты, қи-қоқысты, жем-шөпті, айналадағы заттарды ластайды. Бруцеллез қоздырғыштары сыртқы ортада ұзақ сақталады: қи мен топырақта 70-110 күн, ағын суда 6-12 күн, ақпайтын көлде 10-18 күн, малдың қалдығында 1,5-3,0 ай, қайнамаған сүтте 10-18 күн, ірімшікте-72 күн, шұбат пен қымызда - 3 күн, тоңазытылған етте - 320 күн, мал қораның қабырғаларында 3-5 айға дейін сақталады.

Бруцеллезден сақтанудың ең басты жолы қорадағы малды бруцеллез ауруына диагностикалық тексеруден өткізу. Жыл сайын ветеринария қызметі тарапынан ауылшаруашылық малдар арасында диагностикалық зертханалық тексеру жұмыстары жүргізіледі. Сол кезде мал бастарын жасырмай, мүмкіндігінше бар малбасын тексеру керек. Негізінде малды күтіп-бағу кезінде жеке бастың тазалығын сақтаудың маңызы зор. Малды сойғанда, жіліктегенде, терісін сыдырғанда, жүнін қырыққанда, қаракөл терілерін өңдеген кезде міндетті түрде арнайы киім (халат, комбинезон, резенке алжапқыш, қолғап, етік) киген жөн. Бұл киіммен үйге, асханаға кіруге болмайды. Оларды жуар алдында залалсыздандырып дұрыс. Малды күтіп, қораға барып келгеннен кейін міндетті түрде киіміңізді ауыстырып, қолыңызды мұқият жуыңыз.

Бруцеллезбен ауырғанда адамның жалпы жағдайы нашарлайды, денесі дел сал болып ауырайды, асқа тәбеті болмайды, басы ауырып, дене қызуы көтеріледі. Тершендік пайда болып, буындары сырқырайды. Индет негізінен буындар мен жүйке желісін зақымдайды. Аурудың алғашқы белгілері біліне салысымен уақытты созбай дереу дәрігерге көрінгеніңіз дұрыс.

Ауырып ем іздегенше ауырмайтын жол ізде.

Өз денсаулығыңыз өз қолыңызда.

А.МУСНЕВА,
Қызылорда қалалық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау Басқармасының эпидемиологиялық бақылау бөлімінің бас маманы, ашық көздерден алынған фотосурет.

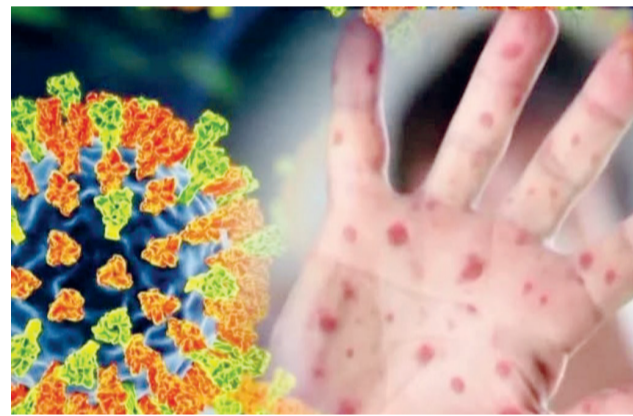
ҚЫЗЫЛША АУРУЛАРЫНАН САҚТАНАЙЫҚ!

Қызылша - бұл ауа арқылы берілетін жұқпалы ауру. Егер адам қызылшадан егілмеген болса және қызылшамен ауырмаса, ауруды жұқтырған адаммен ең аз байланысқа түскен кезде жұқтырады. Бұл вирус өте ұшпалы болғандықтан, сіз жұқтырған адаммен тікелей байланыста болмасаңыз да, инфекцияны жұқтыра аласыз, себебі науқаспен бір бөлмеде болудың өзі жеткілікті.

Инфекция кезінде инкубация кезеңі 1 аптадан 17 күнге дейін созылады. 3 күнге дейін созылатын бастапқы кезеңде балада қызылша келесі белгілердің пайда болуымен көрінеді:

- әлсіздік және бас ауруы;
- дене температурасының 38 градусқа дейін көтерілуі;
- мұрынның ағуы;
- жөтел.

Кейде балаларда ұйқы бұзылуы мүмкін, төбеттің жоғалуы жиі кездеседі, бұл жүрек айнуымен, диареямен, іштің ауырсынуымен бірге жүреді. Көзалама конъюнктивты зақымданған жағдайда көздің қабынуы пайда болады, ол көз қабағының ісінуіне әкеледі. Осы кезеңде ауыз қуысында қызыл дақтар пайда болуы мүмкін, олардың диаметрі шамамен 0,5 мм. құрайды. Бір күннен кейін бұл дақтар бір-бірімен біріктіріледі, ауыз қуысының, сондай-ақ мойынның шырпышты қабығының үздіксіз қызаруы байқалады. Алғашқы белгілер пайда болғаннан кейін 2-3 күн өткен соң науқастың денесінде тән бөртпелер пайда болады. Алдымен бөртпе бетте пайда болады, кейін ол мойынға таралады, содан кейін бүкіл денені жабады. Бұл кезеңнің ұзақтығы 5 күнге дейін болуы мүмкін, содан кейін жағдай біртіндеп жақсарыды. Бала қалпына келген сайын бөртпе бозарып, бөртпе пайда болған жерлерде тері қабыршақтануы мүмкін. Кейбір жағдайларда қызылша бөртпенің пайда болуымен және дене температурасының жоғарылауымен шектелмейді. Ауру ауыр асқынулармен бірге жүруі мүмкін, нәтижесінде менингит, пневмония, энцефалит сияқты аурулар дамиды. Бұл жағдайда ағзаны қалпына келтірудің ұзақ кезеңімен арнайы

емдеу қажет. Қызылшаның алдын алу-кез келген баланың денсаулығының маңызды құрамдас бөлігі. Вакцинацияның рөлін елестіріп қалдырмай, тиісті вакцинация болашақта осындай қауіпті аурудың алдын алады. Алғаш рет қызылшаның алдын-алу шарасы ретінде вакцинация 1- жастағы балаларға жасалады. 6 жасында ревакцинация қажет. Егерде Сізге немесе балаңызға қызылша ауруының белгілері бар деген күдік болса, онда дәрігерге жүгіну қажет. Ауырып - ем іздегенше, ауырмайтын - жол ізде дегендей, балаларымызға уақытылы екпе жұмыстарын алдырып отыруға шақырамын.

Г.ТУСМАҒАНБЕТОВА,
Сырдария аудандық СЭББ бас маманы, ашық көздерден алынған фотосурет.

КАЗАХСТАН ИНИЦИИРОВАЛ ЦИФРОВИЗАЦИЮ ВЕТЕРИНАРНОГО И ФИТОСАНИТАРНОГО КОНТРОЛЯ В ЕАЭС

На заседании Евразийского межправительственного совета в расширенном формате Премьер-министр Казахстана Олжас Бектенов отметил, что важно перевести подтверждение ветеринарного и фитосанитарного контроля в цифровой формат, передает Kazinform со ссылкой на пресс-службу Правительства РК. В связи с этим ЕЭК совместно с государствами-членами предложено всесторонне проработать данный вопрос, включая отказ от обязательного проставления штампов на бумажных документах и разработку механизмов информационного взаимодействия с третьими странами.

Также Олжас Бектенов подчеркнул, что одним из ключевых факторов устойчивого развития экономик государств-членов ЕАЭС остаются промышленность и агропромышленный комплекс.

Механизмы поддержки кооперационных проектов должны быть ориентированы на инновационные инициативы и создание производств с высокой добавленной стоимостью. В этой связи важно стимулировать использование цифровых решений и искусственного интеллекта через демонстрационные центры,

стартапы и отраслевые центры компетенций.

- Свобода движения товаров, услуг, капитала и рабочей силы должна оставаться безусловным принципом работы ЕАЭС. Необходимо последовательно устранять существующие ограничения, которые снижают доверие и интеграционный эффект, а также не допускать появления новых. Комиссия должна играть активную роль в мониторинге соблюдения обязательств и оперативно реагировать на возникающие проблемы в целях защиты интересов бизнеса и граждан государств-членов. В целом хочу подчеркнуть важность формирования конкурентной среды в торговле, как связующего звена любого интеграционного объединения, - отметил Олжас Бектенов.

Внешнеторговая политика в рамках ЕАЭС позволяет создать дополнительные возможности для экспорта товаров государств-членов. Перспективными направлениями названы страны Арабского мира, Юго-Восточной Азии и Африки, а также взаимодействие с авторитетными региональными объединениями.

- Такое сотрудничество формирует благоприятные условия для выхода товаров и услуг ЕАЭС на внешние рынки, способствует укреплению экономики и развитию международных производственных цепочек, - подчеркнул Олжас Бектенов.

Напомним, под председательством Премьер-министра Казахстана Олжаса Бектенова в Шымкенте проходит заседание Евразийского межправительственного совета в расширенном формате.

С 1 января 2026 года Республика Казахстан приняла на себя председательство в органах Евразийского экономического союза. В этой связи Главой нашего государства Касым-Жомарт Кемелевичем Токаевым в адрес стран-участниц направлено обращение, в котором обозначены основные приоритеты председательства Казахстана с учетом современных экономических реалий. В ходе выступления Бектенов предложил создать ИИ-платформу по координации грузопотоков на территории ЕАЭС.

По материалам Д.Калманбаевой, inform.kz, фото из открытых источников.

МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТТІҢ ИМИДЖІ

Мемлекеттік қызмет - мемлекеттік қызметшілердің мемлекеттік органдардағы міндеттері мен функцияларын іске асыруға бағытталған лауазымдық өкілеттігін атқару жөніндегі қызметі.

Мемлекеттік жүйені дамытудағы басым бағыттардың бірі - Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметшісінің жағымды имиджін қалыптастыру және нығайту болып табылады.

Департаменттің мемлекеттік қызметшісінің жағымды имиджін қалыптастыру процесі табиғи монополияларды реттеу мен бақылау саласының саясатымен тығыз байланысты. Мемлекеттік қызметшісінің жағымды имиджін қалыптастыру негізгі ережелер Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшілерінің Әдеп кодексіне анықталған, онда былай деп белгіленген: «Мемлекеттік қызмет атқару қоғам мен мемлекет тарапынан ерекше сенім білдіру болып табылады және мемлекеттік қызметшілердің қызметтік әдебіне жоғары талаптар қояды».

Мемлекеттік қызметтің имиджі мемлекеттік органдармен халыққа көрсетілген қызметтік сапасына байланысты.

Жоғарыда айтылғандар негізінде, Департаментке 2025 жылы мемлекеттік қызмет көрсетуге 7 арыз түсіп, олардың: 2 - бас тартылып, 5 - қанағаттандырылды.

2025 жылы 133 өтініш келіп түсіп, оның 24 - басқа мемлекеттік органдарға жолданды, 76 - қанағаттандырылды/түсіндірілді, 4 - назарға алынып, 26 - тоқтатылды, 3 - қарауда болды.

Азаматтардың барлық өтініштері Қазақстан Республикасының Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексіне сәйкес белгіленген мерзімде қабылданып, қаралуда.

Сонымен қатар, тарифтерді бекітуге өтінімдерді қарау кезінде 16 жария тыңдау, 3 тарифті қалыптастыру мәселелері бойынша өңірлік комиссия отырысы, 16 қоғамдық бақылау (оның ішінде Аманат партиясында - 4), облыстық телекоммуникациялар орталығында 4 брифинг, теледидардан тікелей эфирде 2 сұхбат, журналистердің қатысуымен 4 баспасөз турлары өткізілді және бұқаралық ақпарат құралдарында 340 ақпарат жарияланды.

Мемлекеттік қызметтің оң имиджін қалыптастыру шеңберінде.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы одан әрі жетілдіру мен мемлекеттік қызметшілердің мінез-құлқының этикалық нормаларын нығайту мақсатында 2025 жылы 7 семинар-жиналыс өткізіліп, бұқаралық ақпарат құралдарында белсенді түсіндіру-насихаттау жұмысы жүргізілді.

Одан бөлек, өскелең ұрпақ арасында жалпы мемлекеттік қызметтің оң имиджін қалыптастыру және оларды мемлекеттік қызметке тарту мақсатында Департаментте жоғары және орташа арнаулы оқу орындарының студенттері үшін «Ашық есік күні» өткізілді.

Департаментте штат бойынша 8 мемлекеттік қызметшіден нақты 7 қызметші жұмыс атқарады.

Қазіргі уақыт жағдайында Департаментте мемлекеттік қызметшілердің моральдық-әдептік бейнесіне үлкен көңіл бөлінеді және келесі шараларға негізделген:

- мемлекеттік қызметте әдеп нормаларын ілгерілету;
- қолайлы моральдық-психологиялық жағдай жасау;
- Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшілерінің жағымды имиджін қалыптастыру, оның қызмет тиімділігін арттыру.

Осылайша, Әдеп жөніндегі уәкілдің басты жұмысы қызметтік әдеп нормаларының сақталуын, сондай-ақ ұжымдағы моральдық-психологиялық ахуалдың жай-күйін мониторингтеу мақсатында 2025 жылы 2 және 4 тоқсандарда 2 анонимді сауалнама жүргізіп, жалпы моральдық жағдайдың қалыптасуы екені анықталды.

Г.МАХАНОВ,
ҚР ҰЭМ Табиғи монополияларды реттеу комитетінің Қызылорда облысы бойынша Департаментінің Әдеп жөніндегі уәкілі.

В КАЗАХСТАНЕ ОБНОВЯТ ЗАКОН О СМИ ДЛЯ БАЛАНСА СВОБОДЫ СЛОВА И ЗАЩИТЫ ПРАВ ГРАЖДАН

Законодательство в сфере СМИ в Казахстане будет совершенствоваться с учетом баланса между свободой слова и защитой прав граждан. Об этом сообщила заместитель Премьер-министра - министр культуры и информации РК Аида Балаева на заседании Правительства, передает корреспондент агентства Kazinform.

По ее словам, в рамках реформ планируется более четко закрепить базовые принципы функционирования медиасферы.

- Предусматривается всестороннее и четкое закрепление принципов свободы слова, недопустимости цензуры, а также права граждан на получение и распространение информации, - отметила она.

Балаева подчеркнула, что одновременно с этим будет усилена защита нематериальных прав граждан.

- Это позволит обеспечить баланс между свободой выражения мнений и защитой конституционных прав человека, - добавила она.

Также, по ее словам, будут усилены правовые механизмы защиты чести, достоинства и деловой репутации, что особенно актуально в условиях развития цифровой среды.

Напомним, что на заседании Правительства были рассмотрены меры по реализации норм новой Конституции.

Более 20 законов обновят в рамках реализации новой Конституции.

По материалам А.Саптаева, inform.kz, фото: freepik.com.

ХАБАРЛАНДЫРУЛАР

ОБЪЯВЛЕНИЯ

«QazaqGaz Aïmaq» АҚ ҚӨФ «QazaqGaz Aïmaq» АҚ Қызылорда өндірістік филиалының объектілері үшін: Рұқсат етілген шығарындылар нормаларының (ПШН) жобасын түзету материалдары; Қалдықтарды басқару бағдарламасы; Өндірістік экологиялық бақылау бағдарламасы; Қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шаралары бойынша ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізетіндігі туралы хабарлайды.

Күні, уақыты, орны:
1. 08.05.2026 сағат 10:00. Өтетін орны: Қызылорда облысы, Жанакорған ауданы, Жанакорған кенті, А. Шонаев көшесі 8А.
 Zoom шақыру сілтемесі: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=8645783603>. Координаттары: 43.880385 с.е., 67.219352 ш.б., 43.905830 с.е., 67.230877 ш.б., 43.906281 с.е., 67.268936 ш.б., 43.868653 с.е., 67.28070 ш.б.

2. 08.05.2026 сағат 11:00. Өтетін орны: Қызылорда облысы, Жанакорған ауданы, Жанарық ауылдық округі, Координаттары: 43.820044 с.е., 67.178810 ш.б., 43.832154 с.е., 67.190910 ш.б., 43.835139 с.е., 67.165226 ш.б., 43.837986 с.е., 67.179784 ш.б.
 Жанарық ауылдық округі, Ж.Кожантайұлы көшесі 7. Zoom шақыру сілтемесі: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=83584344992>

3. 08.05.2026 сағат 12:00. Өтетін орны: Қызылорда облысы, Жанакорған ауданы, Қыркенес ауылдық округі, Абдигалип ауылы, О.Сарсенбаев көшесі 2. Координаттары: 43.791234 с.е., 67.130620 ш.б., 43.794769 с.е., 67.112686 ш.б., 43.800839 с.е., 67.115489 ш.б., 43.800326 с.е., 67.119584 ш.б., 43.805753 с.е., 67.121986 ш.б., 43.801738 с.е., 67.129951 ш.б.
 Zoom шақыру сілтемесі: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=88650631228>

4. 08.05.2026 сағат 15:00. Өтетін орны: Қызылорда облысы, Жанакорған ауданы, М.Нәлібаев ауылдық округі, Ақжол ауылы, Абылайхан даңғылы, 4А. Координаттары: 43.782697 с.е., 67.172570 ш.б., 43.783138 с.е., 67.184130 ш.б., 43.788710 с.е., 67.188553 ш.б., 43.791216 с.е., 67.199000 ш.б., 43.797582 с.е., 67.192574 ш.б., 43.796752 с.е., 67.186828 ш.б.
 Zoom шақыру сілтемесі: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=82401135513>

5. 12.05.2026 сағат 11:00. Өтетін орны: Қызылорда облысы, Жанакорған ауданы, Өзгерт ауылдық округі, Ақсуат ауылы, Усен ата көшесі 13. Координаттары: 43.736853 с.е., 67.247435 ш.б., 43.750616 с.е., 67.231667 ш.б., 43.752936 с.е., 67.235301 ш.б., 43.741775 с.е., 67.255301 ш.б. Zoom шақыру сілтемесі: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=83357656707>

6. 12.05.2026 сағат 12:00. Өтетін орны: Қызылорда облысы, Жанакорған ауданы, Өзгерт ауылдық округі, Өзгерт ауылы, Усен ата көшесі 13. Координаттары: 43.782697 с.е., 67.172570 ш.б., 43.783138 с.е., 67.184130 ш.б., 43.788710 с.е., 67.188553 ш.б., 43.791216 с.е., 67.199000 ш.б., 43.797582 с.е., 67.192574 ш.б., 43.796752 с.е., 67.186828 ш.б.
 Zoom шақыру сілтемесі: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=87106649624>

7. 12.05.2026 сағат 15:00. Өтетін орны: Қызылорда облысы, Жанакорған ауданы, Қожақент ауылдық округі, Қожақент ауылы, А.Толегенұлы көшесі 17. Координаттары: 43.668122 с.е., 67.326312 ш.б., 43.677780 с.е., 67.299216 ш.б., 43.687108 с.е., 67.292014 ш.б., 43.693982 с.е., 67.305591 ш.б., 43.689413 с.е., 67.315526 ш.б., 43.690346 с.е., 67.332774 ш.б., 43.682902 с.е., 67.334369 ш.б. Zoom шақыру сілтемесі: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=83775015520>

8. 13.05.2026 сағат 12:00. Өтетін орны: Қызылорда облысы, Арал ауданы, Арал қаласы, Жылқаман батыр көшесі 1А.
 Координаттары: 46.810550 с.е., 61.625684 ш.б., 46.822509 с.е., 61.652640 ш.б., 46.822498 с.е., 61.701464 ш.б., 46.789822 с.е., 61.705495 ш.б., 46.781372 с.е., 61.636738 ш.б., 46.804814 с.е., 61.629572 ш.б. Zoom шақыру сілтемесі: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=86164654424>

9. 13.05.2026 сағат 15:00. Өтетін орны: Қызылорда облысы, Арал ауданы, Жақсыкылыш ауылдық округі, Жақсыкылыш ауылы, Д. Менделеев көшесі, 3. Координаттары: 46.822046 с.е., 61.836687 ш.б., 46.831992 с.е., 61.858381 ш.б., 46.824254 с.е., 61.870620 ш.б., 46.816929 с.е., 61.858869 ш.б., 46.818904 с.е., 61.838970 ш.б. Zoom шақыру сілтемесі: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=85887533416>

10. 14.05.2026 сағат 10:00. Өтетін орны: Қызылорда облысы, Қазалы ауданы, Айтеке би кенті, Айтеке би кенті көшесі 12.
 Координаттары: 45.865765 с.е., 62.130468 ш.б., 45.856107 с.е., 62.186150 ш.б., 45.824470 с.е., 62.163453 ш.б., 45.799436 с.е., 62.120627 ш.б., 45.834426 с.е., 62.118470 ш.б. Zoom шақыру сілтемесі: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=83199319050>

11. 14.05.2026 сағат 12:00. Өтетін орны: Қызылорда облысы, Қазалы ауданы, Ғ.Мұратбаев ауылдық округі, Ғ.Мұратбаев ауылы, Жанкожа батыр көшесі 12. Координаттары: 45.819466 с.е., 62.075840 ш.б., 45.823184 с.е., 62.063653 ш.б., 45.833887 с.е., 62.072889 ш.б., 45.830532 с.е., 62.081337 ш.б. Zoom шақыру сілтемесі: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=87485519223>

12. 14.05.2026 сағат 17:00. Өтетін орны: Қызылорда облысы, Байқоңур қаласы, 8 Марта көшесі 1Б.
 Координаттары: 45.613322 с.е., 63.327529 ш.б., 45.610986 с.е., 63.287488 ш.б., 45.632908 с.е., 63.290376 ш.б., 45.639393 с.е., 63.327826 ш.б. Zoom шақыру сілтемесі: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=82573755051>

Конференция идентификациялары 279 260 6750. Код доступа i8hfrs
 «QazaqGaz Aïmaq» АҚ ҚӨФ БСН 070334004675, Қызылорда қ-сы, С.Торайғыров көшесі, 186 құрылымы.
 Тел. 8 (7242) 55-1742, e-mail: kuzylorda@aimaq.kz.
 Жобаны әзірлеуші: «Сыр-Арал сараптама» ЖШС, БСН 101140013315 Қызылорда қаласы, Желтоқсан көшесі, 120, 8 (7242)230306, e-mail: sa-saraptama@mail.ru.
 Қосымша апаратын және құжаттар көшірмесін 8 (7242) 55-1742 телефоны және kuzylorda@aimaq.kz электрондық пошта арқылы алуға болады. Барлық ескертулер және/немесе ұсыныстар қоғамдық тыңдаулар өтетін күнге дейін кемінде 3 жұмыс күні бұрын Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкінің сайтында қабылданады: <https://ndbecology.gov.kz/> "Қызылорда облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" мемлекеттік мекемесінің электрондық пошталары - prd@korda.gov.kz тел.: 8 (7242) 605369.

 КПФ АО «QazaqGaz Aïmaq» уведомляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания по материалам: Корректировка проекта нормативов выбросов (НДВ) для объектов Кызылординского производственного филиала АО «QazaqGaz Aïmaq»; Программа управления отходами; Программа производственного экологического контроля; План мероприятий по охране окружающей среды.

Дата, время, место:
1. 08.05.2026 в 10:00. Место проведения: Кызылординская область, Жанакорганский район, посёлок Жанакорған, ул. Шонаева 8А. Географические координаты: 43.880385 с.ш., 67.219352 в.д., 43.905830 с.ш., 67.230877 в.д., 43.906281 с.ш., 67.268936 в.д., 43.868653 с.ш., 67.28070 в.д. Ссылка на Zoom: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=86457836032>

2. 08.05.2026 в 11:00. Место проведения: Кызылординская область, Жанакорганский район, Жанарық, ул. Жанай Кожантайұлы, 7. Географические координаты: 43.820044 с.ш., 67.178810 в.д., 43.832154 с.ш., 67.190910 в.д., 43.835139 в.д., 67.165226 в.д., 43.837986 с.ш., 67.179784 в.д. Ссылка на Zoom: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=83584344992>

3. 08.05.2026 в 12:00. Место проведения: Кызылординская область, Жанакорганский район, Қыркенес с.о., село Абдигалип, ул. Омырзақ Сарсенбаев, 2. Географические координаты: 43.791234 с.ш., 67.130620 в.д., 43.794769 с.ш., 67.112686 в.д., 43.800839 с.ш., 67.115489 в.д., 43.800326 с.ш., 67.119584 в.д., 43.805753 с.ш., 67.121986 в.д., 43.801738 с.ш., 67.129951 в.д. Ссылка на Zoom: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=88650631228>

4. 08.05.2026 в 15:00. Место проведения: Кызылординская область, Жанакорганский район, с. о. имени Машбека Нәлібаева, село Ақжол, проспект Абылайхан, 4А. Географические координаты: 43.782697 с.ш., 67.172570 в.д., 43.783138 с.ш., 67.184130 в.д., 43.788710 с.ш., 67.188553 в.д., 43.791216 с.ш., 67.199000 в.д., 43.797582 с.ш., 67.192574 в.д., 43.796752 с.ш., 67.186828 в.д. Ссылка на Zoom: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=82401135513>

5. 12.05.2026 в 11:00. Место проведения: Кызылординская область, Жанакорганский район, Өзгертский с.о., с. Ақсуат, улица Усен ата, 13. Географические координаты: 43.736853 с.ш., 67.247435 в.д., 43.750616 с.ш., 67.231667 в.д., 43.752936 с.ш., 67.235301 в.д., 43.741775 с.ш., 67.255301 в.д. Ссылка на Zoom: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=83357656707>

6. 12.05.2026 в 12:00. Место проведения: Кызылординская область, Жанакорганский район, Өзгертский с.о., село Қожақент, улица Алжан Толегенұлы, 17. Географические координаты: 43.668122 с.ш., 67.326312 в.д., 43.677780 с.ш., 67.299216 в.д., 43.687108 с.ш., 67.292014 в.д., 43.693982 с.ш., 67.305591 в.д., 43.689413 с.ш., 67.315526 в.д., 43.690346 с.ш., 67.332774 в.д., 43.682902 с.ш., 67.334369 в.д. Ссылка на Zoom: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=83775015520>

8. 13.05.2026 в 12:00. Место проведения: Кызылординская область, Аральский район, г.Аральск, ул. Жылқаман батыр 1а. Географические координаты: 46.810550 с.ш., 61.625684 в.д., 46.822509 с.ш., 61.652640 в.д., 46.822498 с.ш., 61.701464 в.д., 46.789822 с.ш., 61.705495 в.д., 46.781372 с.ш., 61.636738 в.д., 46.804814 с.ш., 61.629572 в.д. Ссылка на Zoom: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=86164654424>

9. 13.05.2026 в 15:00. Место проведения: Кызылординская область, Аральский район, Жақсыкылышский с.о., с.Жақсыкылыш, ул. Д. Менделеев, 3. Географические координаты: 46.822046 с.ш., 61.836687 в.д., 46.831992 с.ш., 61.858381 в.д., 46.824254 с.ш., 61.870620 в.д., 46.816929 с.ш., 61.858869 в.д., 46.818904 с.ш., 61.838970 в.д. Ссылка на Zoom: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=85887533416>

10. 14.05.2026 в 10:00. Место проведения: Кызылординская область, Казалинский район, пос.Айтеке би, ул.Айтеке би кенті, 12. Географические координаты: 45.865765 с.е., 62.130468 ш.б., 45.856107 с.е., 62.186150 ш.б., 45.824470 с.е., 62.163453 ш.б., 45.799436 с.е., 62.120627 ш.б., 45.834426 с.е., 62.118470 ш.б. Ссылка на Zoom: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=83199319050>

11. 14.05.2026 в 12:00. Место проведения: Кызылординская область, Казалинский район, Ғ.Мұратбаевский с.о., с. Ғ.Мұратбаева, ул. Жанкожа батыра, 12. Географические координаты: 45.819466 с.ш., 62.075840 в.д., 45.823184 с.ш., 62.063653 в.д., 45.833887 с.ш., 62.072889 в.д., 45.830532 с.ш., 63.081337 в.д. Zoom шақыру сілтемесі: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=87485519223>

12. 14.05.2026 сағат 17:00. Место проведения: Кызылординская область, г. Байқоңур, ул. 8 Марта 1Б. Географические координаты: 45.613322 в.д., 45.610986 с.ш., 63.287488 в.д., 45.632908 с.ш., 63.290376 в.д., 45.639393 с.ш., 63.327826 в.д. Ссылка на Zoom: <https://us05web.zoom.us/j/2792606750?pwd=UmV4TmZLRmFmWjJWN251Sytva3NoZz09&omn=82573755051>

Идентификатор конференции 279 260 6750. Код доступа i8hfrs
 Инициатор: наместник АО «QazaqGaz Aïmaq», БИН 070341004675, г. Кызылорда, ул. С.Торайғырова, стр-е 186. Тел. 8 (7242) 55-1742, e-mail: kuzylorda@aimaq.kz.
 Разработчик проектной документации: ТОО «Сыр-Арал сараптама», БИН 101140013315, e-mail: sa-saraptama@mail.ru, тел.: 8 (7242)230306.
 Дополнительно информацию и копии документов можно получить по тел.: 8 (7242) 55-1742, e-mail: kuzylorda@aimaq.kz. Все замечания и/или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов <https://ndbecology.gov.kz/>.
 Электронная почта и тел. ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Кызылординской области» prd@korda.gov.kz, тел.: 8 (7242) 605369.

 "ҚызылордаМұнайӨнімдері" ЖШС ҚР Экологиялық Кодексінің талаптарына сәйкес Қызылорда облысының Арал ауданы бойынша орналасқан жанармай құю станцияларының өндірістік қызметіне "Қоршаған ортаны қорғау" бөлімі бойынша қоғамдық талқылау нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізеді.
 Бастамашы: "ҚызылордаМұнайӨнімдері" ЖШС, БСН 190440014239, телефон: +77018000132
 Әзірлеуші: "КазЭкосистем" ЖШС, Қызылорда қ., Байтұрсынов к-сі, 48, телефон: 8(7242) 275299
 Жоба материалдары Ұлттық деректер банкінің және қоршаған ортаның жай күйі мен ресурстарды сақтау сайтында орналастырылған <https://ndbecology.gov.kz> ескертулер мен ұсыныстар беру үшін 2026 жылдың 08 сәуірден бастап 5 жұмыс күні ішінде қол жетімді болады.

 ТОО «ҚызылордаМұнайӨнімдері» в соответствии с требованием Экологического Кодекса РК, проводит общественные слушания в форме публичных обсуждений по разделу «Охрана окружающей среды» на производственную деятельность автозаправочных станций, расположенных по Аральскому району Кызылординской области.
 Инициатор: ТОО «ҚызылордаМұнайӨнімдері», БИН 190440014239, телефон: +77018000132
 Разработчик: ТОО «КазЭкосистем», г. Кызылорда, ул. Байтұрсынова, 48, телефон: 8(7242)275299
 Материалы проекта размещены на сайте Национального банка данных и состоянии ОС и сохранении ресурсов <https://ndbecology.gov.kz> и будут доступны с 08 апреля 2026 года в течение 5 рабочих дней для предоставления замечаний и предложений.

 "ҚызылордаМұнайӨнімдері" ЖШС ҚР Экологиялық Кодексінің талаптарына сәйкес Қызылорда облысының Жалағаш ауданы бойынша орналасқан жанармай құю станцияларының өндірістік қызметіне "Қоршаған ортаны қорғау" бөлімі бойынша қоғамдық талқылау нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізеді.
 Бастамашы: "ҚызылордаМұнайӨнімдері" ЖШС, БСН 190440014239, телефон: +77018000132
 Әзірлеуші: "КазЭкосистем" ЖШС, Қызылорда қ., Байтұрсынов к-сі, 48, телефон: 8(7242) 275299
 Жоба материалдары Ұлттық деректер банкінің және қоршаған ортаның жай күйі мен ресурстарды сақтау сайтында орналастырылған <https://ndbecology.gov.kz> ескертулер мен ұсыныстар беру үшін 2026 жылдың 08 сәуірден бастап 5 жұмыс күні ішінде қол жетімді болады.

 ТОО «ҚызылордаМұнайӨнімдері» в соответствии с требованием Экологического Кодекса РК, проводит общественные слушания в форме публичных обсуждений по разделу «Охрана окружающей среды» на производственную деятельность автозаправочных станций, расположенных по Жалағашскому району Кызылординской области.
 Инициатор: ТОО «ҚызылордаМұнайӨнімдері», БИН 190440014239, телефон: +77018000132
 Разработчик: ТОО «КазЭкосистем», г. Кызылорда, ул. Байтұрсынова, 48, телефон: 8(7242)275299
 Материалы проекта размещены на сайте Национального банка данных и состоянии ОС и сохранении ресурсов <https://ndbecology.gov.kz> и будут доступны с 08 апреля 2026 года в течение 5 рабочих дней для предоставления замечаний и предложений.

 "ҚызылордаМұнайӨнімдері" ЖШС ҚР Экологиялық Кодексінің талаптарына сәйкес Қызылорда облысының Қазалы ауданы бойынша орналасқан жанармай құю станцияларының өндірістік қызметіне "Қоршаған ортаны қорғау" бөлімі бойынша қоғамдық талқылау нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізеді.
 Бастамашы: "ҚызылордаМұнайӨнімдері" ЖШС, БСН 190440014239, телефон: +77018000132
 Әзірлеуші: "КазЭкосистем" ЖШС, Қызылорда қ., Байтұрсынов к-сі, 48, телефон: 8(7242) 275299
 Жоба материалдары Ұлттық деректер банкінің және қоршаған ортаның жай күйі мен ресурстарды сақтау сайтында орналастырылған <https://ndbecology.gov.kz> ескертулер мен ұсыныстар беру үшін 2026 жылдың 08 сәуірден бастап 5 жұмыс күні ішінде қол жетімді болады.

 ТОО «ҚызылордаМұнайӨнімдері» в соответствии с требованием Экологического Кодекса РК, проводит общественные слушания в форме публичных обсуждений по разделу «Охрана окружающей среды» на производственную деятельность автозаправочных станций, расположенных по Жалағашскому району Кызылординской области.
 Инициатор: ТОО «ҚызылордаМұнайӨнімдері», БИН 190440014239, телефон: +77018000132
 Разработчик: ТОО «КазЭкосистем», г. Кызылорда, ул. Байтұрсынова, 48, телефон: 8(7242)275299
 Материалы проекта размещены на сайте Национального банка данных и состоянии ОС и сохранении ресурсов <https://ndbecology.gov.kz> и будут доступны с 08 апреля 2026 года в течение 5 рабочих дней для предоставления замечаний и предложений.

 "ҚызылордаМұнайӨнімдері" ЖШС ҚР Экологиялық Кодексінің талаптарына сәйкес Қызылорда облысының Қазалы ауданы бойынша орналасқан жанармай құю станцияларының өндірістік қызметіне "Қоршаған ортаны қорғау" бөлімі бойынша қоғамдық талқылау нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізеді.
 Бастамашы: "ҚызылордаМұнайӨнімдері" ЖШС, БСН 190440014239, телефон: +770180

МІНДЕТТІ МЕДИЦИНАЛЫҚ ҚАРАП-ТЕКСЕРУЛЕР ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ЖҮРГІЗУ ТӘРТІБІ МЕН МЕРЗІМДІЛІГІ

Міндетті медициналық қарап-тексерулер Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2020 жылғы 15 қазандағы № ҚР ДСМ-131/2020 бұйрығына сәйкес жүргізіледі.

Міндетті медициналық қарап-тексерулер алдын ала, мерзімдік және ауысым алдындағы (рейс алдындағы), ауысымнан кейінгі (рейстен кейінгі) болып бөлінеді.

Міндетті алдын ала, мерзімдік, ауысым алдындағы (рейс алдындағы), ауысымнан кейінгі (рейстен кейінгі) медициналық қарап-тексерулерді "Рұқсаттар және хабарламалар туралы" 2014 жылғы 16 мамырдағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес белгіленген үлгідегі мемлекеттік лицензиясы бар медициналық ұйымдар жүргізеді.

Міндетті алдын ала медициналық қарап-тексерулер (бұдан әрі - алдын ала қарап-тексерулер) жұмысқа түру немесе оқуға түсу кезінде кәсіби немесе оқу бойынша міндеттерді орындауға жарамдылығын анықтау, сондай-ақ жалпы, кәсіптік аурулардың алдын алу және инфекциялық және паразиттік ауруларды таратпау мақсатында жүргізіледі.

Алдын ала қарап-тексеруден өту кезінде қызметкер немесе оқуға түсетін адам өзінде айналасындағыларға қауіп төндіретін және ауыр жұмыстар, еңбек жағдайлары зиянды және (немесе) қауіпті жұмыстар жағдайларында еңбекке медициналық қарсы көрсетілдімдер болып табылатын созылмалы аурулардың болуы туралы мәліметтерді өз еркімен ұсынады.

Медицина қызметкерлері алдын ала қарап-тексеруді жүргізу кезінде аурулар анықталған жағдайда, зерттелетін адамды зертханалық және аспаптық зерттеулер жүргізе отырып, толық қарап-тексеруге жібереді. Алдын ала қарап-тексеру деректері амбулаториялық пациенттің медициналық картасына қызметкердің немесе оқуға түсетін адамның денсаулық жағдайының орындалатын жұмысқа (оқуға) сәйкестігі немесе сәйкес еместігі және оның еңбекке қарсы көрсетілдімдерінің болуы туралы қорытындыны ресімдей отырып енгізеді. Алдын ала қарап-тексеруден өткен және зиянды өндірістік факторлары бар жұмысқа жарамды деп танылған адамдарға медициналық анықтама беріледі. Зиянды өндірістік факторлармен жұмыс істейтіндерге мерзімдік қарап-тексеру жүргізу кезінде халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосының аумақтық (оның ішінде көлікті) бөлімшелері: медициналық қарап-тексерудің толық қамтылуын, сапасын және уақытылы өткізілуін бақылауды жүзеге асырады; жұмыскерлерді медициналық қарап-тексеру нәтижелерін қорытуға қатысады; мыналардың: жұмыскер жұмыс істейтін ұйымға (кәсіпорынға) қызмет көрсететін медициналық

ұйымның; жұмыскердің тіркелген орны бойынша медициналық ұйымның; кәсіптік патология бойынша мамандандырылған көмек көрсететін медициналық ұйымның; жұмыскерге жұмыс берген жеке және заңды тұлғалардың сұрау салуы бойынша еңбек жағдайларының санитариялық-эпидемиологиялық сипаттамасын ұсынады.

Медициналық ұйым медициналық қарап - тексеруді жүргізу үшін дәрігерлік комиссияның құрамын құрады және бекітеді және зиянды өндірістік факторлардың ерекшелігін ескере отырып, зертханалық және басқа да зерттеулердің түрі мен көлемін, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосының аумақтық бөлімшелерімен келісілген медициналық қарап-тексеруге жататын контингенттің тізімдерін алғаннан кейін дәрігерлік комиссияның жұмыс уақыты мен мерзімдерін айқындайтын күнтізбелік жоспар жасайды. Жоспар ұйымның (кәсіпорынның) өкілшілігімен (жұмыс берушімен) келісіледі.

Медициналық қарап-тексеру жүргізу аяқталғаннан кейін күнтізбелік 30 күн ішінде дәрігерлік комиссияның төрағасы нәтижелерді қорытындылайды, 4 данада қорытынды акті жасайды, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік органның аумақтық (оның ішінде көлікті) бөлімшелеріне ұсынады.

Медициналық қарап-тексеруден өтпеген немесе денсаулық жағдайлары бойынша еңбекке жарамсыз деп танылған адамдарды немесе еңбекке қарсы көрсетілдімдері бар адамдарды жұмысқа жібермейді.

Жұмыс беруші ұйымға (кәсіпорынға) қызмет көрсететін медициналық ұйыммен немесе жұмыскердің тіркелген жері бойынша аумақтық медициналық ұйыммен бірлесіп, Зиянды және (немесе) қауіпті өндірістік факторлардың, жұмысқа орналасқан кезде орындау кезінде міндетті алдын ала медициналық қарап-тексерулер және мерзімдік міндетті медициналық қарап-тексерулер жүргізілетін кәсіптер мен жұмыстардың тізбесін басшылыққа ала отырып, кейіннен халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосының аумақтық (оның ішінде көлікті) бөлімшелерімен келісе отырып, міндетті медициналық қарап-тексеруге жататын адамдардың тізімін І желтоқсаннан кешіктірмей жасайды.

**Б.УВАЙДАЕВ,
Жаңақорған аудандық
санитариялық-эпидемиологиялық
басқару басқармасының бас маманы,
ашық көздерден алынған фотосурет.**

ТАҒАМНАН УЛАНУДЫҢ, ЖҰҚПАЛЫ ІШЕК АУРУЛАРЫНЫҢ АЛДЫН АЛУ

Тағамнан уланудың алдын-алу мақсатында төмендегідей ұсыныстарды назарларыңызға жеткізеді.

Азық-түлік өнімдерін дайындау, сақтау, тасымалдау және сату жағдайлары бойынша санитарлық-гигиеналық талаптарды сақтау керек.

Тамақтан уланудың қауіптілігін салаттар, сүт, ет, балық өнімдері, торттар мен пирожныйлар сияқты тез бұзылатын тамақ өнімдерінің түрлері төндіреді, сондықтан оларды +2 +6 С температурада сақтау керек және оларды белгіленген мерзімге дейін пайдалану қажет. Тез бұзылатын тағамдарды тек қана тоңазытқышта

сақтау. Азық-түлік шикізатын, жартылай фабрикаттарды және дайын тамақ өнімдерін бір тоңазытқыш жабдықта бірге сақтаған жағдайда өнімнің тауарлық көрсілетіндігін сақтау. Бұл ретте дайын тамақ өнімдерін сақтау жоғарғы сөрелерде, салқындалатын етте, құс етінде, балықта, көкөністерден жасалған жартылай фабрикаттарда - төменгі сөрелерде сақталыды.

Тамақ өнімдерін қабылдау кезінде оның қадағалануын қамтамасыз ететін тауардың ілесіп қуақтарымен, қауіпсіздігін растайтын, сәйкестігін бағалау (расту) туралы құжаттары болғанда келіңіз.

Өнімдердің дайындалған уақыты мен күні, сақтау температурасы және жарамдылық мерзімі өткен өнімдерді пайдаланбау.

Тамақтану объектісінің жұмыскерлері жеке және өндірістік гигиенаны сақтау, қолдарының таза болуын қадағалау.

Жұмыстың басталуы алдында шаштарын қалпақ немесе орамал астына жинау, зергерлік әшекейлерін, сағаттарын және басқа сыныптың заттарды шешу, тырнақтарын қысқартып алу және оларды лакпен боямау.

Міндетті, профилактикалық медициналық қарап-тексеруден өтпеген немесе денсаулық жағдайы бойынша жұмысқа жарамсыз деп танылған, медициналық қарап-тексеруден және гигиеналық оқығудан өтпеген адамдар жұмысқа жіберілмеу.

**Жанар Пермебайқызы БИСЕНБАЙ,
Сырдария аудандық СЭББ жетекші маманы,
ашық көздерден алынған фотосурет.**

Шот-фактура электрондық нысанда жазып беріледі, оған қосылған күн салығын төлеуші шот-фактураны қағаз жеткізгіште жазып беруге құқылы болатын мынадай:

-қосылған күн салығын төлеушінің тұрған жерінде әкімшілік-аумақтық бірліктер шекарасында жалпыға ортақ пайдаланылатын телекоммуникациялар желісі болмаған жағдай;

-техникалық қателер себебінен электрондық шот-фактуралардың ақпараттық жүйесінде шот-фактураларды жазып беру мүмкін емес екені туралы ақпарат уәкілетті органның интернет-ресурсында расталған жағдай жатпайды.

Бұл ретте қағаз жеткізгіште жазып берілген шот-фактура техникалық қателер жойылған күннен бастап күнтізбелік он бес күн ішінде электрондық шот-фактуралардың ақпараттық жүйесіне енгізілуі тиіс;

-осы Кодекстің 88-бабына сәйкес электрондық шот-фактуралардың ақпараттық жүйесінде шот-

фактураларды жазып беру тоқтатыла тұрған жағдай жатпайды.

Бұл ретте қағаз жеткізгіште жазып берілген шот-фактура осы Кодекстің 88-бабына сәйкес шот-фактураларды электрондық нысанда жазып беруді тоқтата тұрудың күші жойылған күннен бастап күнтізбелік он бес күн ішінде электрондық шот-фактуралардың ақпараттық жүйесіне енгізілуі тиіс;

-төтенше ахуал немесе төтенше жағдай қолданылған кезең жатпайды.

Бұл ретте қағаз жеткізгіште жазып берілген шот-фактура төтенше ахуал кезеңі немесе төтенше жағдайдың қолданылуы аяқталған күннен бастап күнтізбелік он бес күн ішінде электрондық шот-фактуралардың ақпараттық жүйесіне енгізілуі тиіс. Шот-фактураны жазып берудің тәртібі мен нысанын уәкілетті орган белгілейді.

**Қызылорда облысы бойынша
Мемлекеттік кірістер Департаменті.**

Счет-фактура выписывается в электронной форме, за исключением следующих случаев, когда плателщик налога на добавленную стоимость вправе выписывать счет-фактуру на бумажном носителе:

-отсутствия по месту нахождения плательщика налога на добавленную стоимость в границах административно-территориальных единиц сети телекоммуникаций общего пользования;

-подтверждения информации на интернет-ресурсе уполномоченного органа о невозможности выписки счетов-фактур в информационной системе электронных счетов-фактур по причине технических ошибок.

При этом счет-фактура, выписанный на бумажном носителе, подлежит введению в информационную систему электронных счетов-фактур в течение тридцати календарных дней с даты завершения периода чрезвычайной ситуации или действия чрезвычайного положения. Порядок выписки и форма счета-фактуры устанавливаются уполномоченным органом.

в соответствии со статьей 88 настоящего Кодекса.

При этом счет-фактура, выписанный на бумажном носителе, подлежит введению в информационную систему электронных счетов-фактур в течение пятнадцати календарных дней с даты отмены приостановления выписки счетов-фактур в электронной форме в соответствии со статьей 88 настоящего Кодекса;

-в период чрезвычайной ситуации или действия чрезвычайного положения.

При этом счет-фактура, выписанный на бумажном носителе, подлежит введению в информационную систему электронных счетов-фактур в течение тридцати календарных дней с даты завершения периода чрезвычайной ситуации или действия чрезвычайного положения. Порядок выписки и форма счета-фактуры устанавливаются уполномоченным органом.

**Департамент государственных
доходов по Кызылординской области.**

ОБЗОР ИНВЕСТИЦИОННОГО ПОРТФЕЛЯ ПОД УПРАВЛЕНИЕМ НБРК И УИП ПО СОСТОЯНИЮ НА 1 ФЕВРАЛЯ 2026 ГОДА

На сайте enpf.kz представлен отчет об управлении пенсионными активами НБРК и УИП по состоянию на 1 февраля 2026 года

АО «ЕНПФ» (ЕНПФ, Фонд) представляет отчет об управлении пенсионными активами Национальным Банком Республики Казахстан (НБРК) и управляющими инвестиционным портфелем (УИП) на сайте enpf.kz в разделе «Статистика и аналитика - Инвестиционное управление пенсионными активами».

Общий объем пенсионных активов на 1 февраля 2026 года под управлением НБРК и УИП составил 26 337,27 млрд тенге. По состоянию на эту дату пенсионные активы ЕНПФ, находящиеся в доверительном управлении НБРК, сформированные за счет обязательных пенсионных взносов (ОПВ), обязательных профессиональных пенсионных взносов (ОППВ), добровольных пенсионных взносов (ДПВ), составили порядка 25 435,96 млрд тенге. Объем пенсионных активов, сформированных за счет обязательных пенсионных взносов работодателя (ОПВР), находящихся в доверительном управлении НБРК, - 806,69 млрд тенге.

Пенсионные активы под управлением УИП составили 94,62 млрд тенге.

Инвестиционный портфель пенсионных активов под управлением НБРК

Национальный Банк, как доверительный управляющий пенсионными активами ЕНПФ, проводит сбалансированную инвестиционную политику: инвестирует в различные виды финансовых инструментов по валютам, странам, секторам и эмитентам.

Основные направления инвестирования пенсионных активов, сформированных за счет ОПВ, ОППВ, ДПВ, на 1 февраля 2026 года выглядят следующим образом: государственные ценные бумаги Министерства финансов РК - 42,92%, облигации квазигосударственных компаний - 9,36%, депозиты НБРК - 2,53%, облигации банков второго уровня Республики Казахстан - 2,48%, акции и депозитарные расписки эмитентов РК - 2,38%, ГЦБ иностранных государств - 2,09%, МФО - 1,23%. Инвестиционный портфель в разрезе валют, в которые номинированы финансовые инструменты, приобретенные за счет ОПВ, ОППВ, ДПВ, по состоянию на 1 февраля 2026 г. выглядит так: инвестиции в национальную валюту - 59,33%, в доллар США - 40,66% портфеля пенсионных активов.

Из анализа структуры полученного дохода следует, что доход в виде вознаграждения по ценным бумагам, в том числе по размещенным вкладам и операциям «обратное РЕПО» составил 179,5 млрд тенге, доходы от рыночной переоценки ценных бумаг - 105,48 млрд тенге, прочие доходы - 0,14 млрд тенге. Рыночная переоценка ценных бумаг, иностранной валюты, активов во внешнем управлении, в том числе с учетом курсовой переоценки сложилась отрицательной.

Размер начисленного инвестиционного дохода за последние 12 месяцев с февраля 2025 года по январь 2026 года составил порядка 2,28 трлн тенге, доходность за данный период составила 9,74%.

Направления инвестирования ОПВР на 1 февраля 2026 года выглядят следующим образом: государственные ценные бумаги Министерства финансов РК - 87,90%, операции РЕПО - 6,23%, депозиты НБРК - 5,85%, денежные средства на инвестиционных счетах - 0,01%.

Инвестиционный портфель за счет ОПВР включает только финансовые инструменты, номинированные в национальной валюте. Доход в виде вознаграждения по ценным бумагам, в том числе по размещенным вкладам и операциям «обратное РЕПО» составил 9,42 млрд тенге. Рыночная переоценка ценных бумаг, сложилась отрицательной.

По состоянию на 1 февраля 2026 года доходность ОПВР за последние 12 месяцев составила 10,36%. Напомним, что пенсионные накопления - долгосрочные инвестиции. Поэтому анализировать размер инвестиционного дохода целесообразно за период не менее одного года. В отдельные периоды может наблюдаться снижение доходности вследствие волатильности курсов иностранных валют, изменения рыночной стоимости финансовых инструментов, а также влияния инфляции. Диверсификация инвестиционного портфеля, когда доход по одним инструментам перекрывает временные убытки по другим, обеспечивает сохранность и устойчивую доходность пенсионных сбережений в долгосрочной перспективе. Так, инвестиционный доход в динамике за последние 3 года показывает стабильный рост, доходность пенсионных активов превышает уровень инфляции.

Подробная структура инвестиционного портфеля финансовых инструментов под управлением НБРК с указанием эмитентов и обзор инвестиционной деятельности размещены на официальном сайте ЕНПФ. Также на сайте enpf.kz размещена информация о структуре портфеля по пенсионным активам, сформированным за счет ОПВР.

Управляющие инвестиционным портфелем

Общий объем пенсионных активов, находящихся под управлением УИП, составляет 94,62 млрд тенге. По состоянию на 01.02.2026 г. пенсионные активы, находящиеся в доверительном управлении АО «Alatau City Invest», составили 15,71 млрд тенге. Основные инвестиции компании: паи Exchange Traded Funds (ETF) - 25,22%, ГЦБ МФ РК - 14,01%, облигации банков второго уровня РК - 13,41%, РЕПО - 11,37%, корпоративные облигации эмитентов РК - 10,17%, облигации квазигосударственных организаций РК - 10,00%, корпоративные облигации иностранных эмитентов - 5,34%, МФО - 4,72%, акции и депозитарные расписки эмитентов РК - 3,51%, ГЦБ иностранных государств - 2,12%. Отметим, что 68,35% портфеля представлено в тенге, 30,52% - в долларах США, 1,13% - в других валютах.

Доходность пенсионных активов за последние 12 месяцев с февраля 2025 года по январь 2026 года составила 12,35%.

Подробная структура инвестиционного портфеля финансовых инструментов под

управлением АО «Alatau City Invest» с указанием эмитентов представлена на сайте ЕНПФ.

По состоянию на 01.02.2026 г. пенсионные активы, находящиеся в доверительном управлении АО «Halyk Global Markets», составили 8,19 млрд тенге. Основные инвестиции в структуре портфеля таковы: долговые инструменты иностранных эмитентов (Паи ETF) - 25,58%, обратное РЕПО (не более 90 календарных дней) - 16,43%, облигации банков второго уровня РК - 14,51%, государственные ценные бумаги Министерства финансов РК - 12,83%, облигации квазигосударственных организаций РК - 10,24%, акции и депозитарные расписки, выпущенные организациями Республики Казахстан - 4,05%, корпоративные облигации организаций РК - 4,05%.

Инвестиции в национальной валюте составили 65,68% портфеля, в долларах США - 34,32%.

Доходность пенсионных активов за последние 12 месяцев с февраля 2025 года по январь 2026 года составила 10,41%.

Подробная структура инвестиционного портфеля финансовых инструментов под управлением АО «Halyk Global Markets» с указанием эмитентов представлена на сайте ЕНПФ. По состоянию на 01.02.2026 г. пенсионные активы ЕНПФ, находящиеся в доверительном управлении АО «BCC Invest», составили 11,71 млрд тенге.

Основные направления инвестиций: облигации БВУ РК - 23,39%, ГЦБ МФ РК - 17,73%, облигации квазигосударственных организаций РК - 15,23%, РЕПО - 12,93%, корпоративные облигации эмитентов-резидентов РК - 10,86%, ГЦБ иностранных государств - 8,46%, корпоративные облигации иностранных эмитентов - 7,50%.

Инвестиции в национальной валюте составили 67,76% портфеля, в долларах США - 32,24%.

Доходность пенсионных активов за последние 12 месяцев с февраля 2025 года по январь 2026 года составила 10,17%.

Подробная структура инвестиционного портфеля финансовых инструментов под управлением АО «BCC Invest» с указанием эмитентов представлена на сайте ЕНПФ.

По состоянию на 01.02.2026 г. пенсионные активы ЕНПФ, находящиеся в доверительном управлении АО «Сентрас Секьюритиз», составили 5,26 млрд тенге.

В облигации квазигосударственных организаций РК инвестировано 21,61%, облигации БВУ РК - 19,04%, корпоративные облигации эмитентов РК - 14,24%, ГЦБ МФ РК - 9,93%, государственные облигации США - 9,62%, РЕПО - 7,34%, акции и депозитарные расписки эмитентов-резидентов РК - 4,29%, акции и депозитарные расписки иностранных эмитентов - 2,25%.

Инвестиции в национальной валюте составили 68,31% портфеля, в долларах США - 31,69%.

Доходность пенсионных активов за последние 12 месяцев с января 2025 года по февраль 2026 года составила 16,72%.

Подробная структура инвестиционного портфеля финансовых инструментов под управлением АО «Сентрас Секьюритиз» с указанием эмитентов представлена на сайте ЕНПФ.

По состоянию на 01.02.2026 года пенсионные активы, находящиеся в доверительном управлении АО «ДО Народного Банка Казахстана «Halyk Finance», составили 53,75 млрд тенге. Основные инвестиции в структуре портфеля выглядят так: обратное РЕПО (не более 90 календарных дней) - 21,83%, ГЦБ МФ РК - 15,53%, облигации банков второго уровня РК - 15,18%, МФО - 11,92%, паи Exchange Traded Funds (ETF) - 7,28%, корпоративные облигации иностранных эмитентов - 6,50%, корпоративные облигации эмитентов РК - 5,50%, облигации квазигосударственных организаций РК - 5,16%, акции и депозитарные расписки эмитентов РК - 2,71%. В инструменты в национальной валюте инвестировано 64,11% портфеля, в долларах США - 35,89%. Доходность пенсионных активов за последние 12 месяцев с февраля 2025 года по январь 2026 года составила 8,96%.

Подробная структура инвестиционного портфеля финансовых инструментов под управлением АО «ДО Народного Банка Казахстана «Halyk Finance» с указанием эмитентов представлена на сайте ЕНПФ.

С 1 июля 2023 г. вкладчики могут передать в доверительное управление не более 50% пенсионных накоплений за счет обязательных пенсионных взносов (ОПВ) и обязательных профессиональных пенсионных взносов (ОППВ) без учета порога минимальной достаточности управляющим инвестиционным портфелем (УИП), выбрав такую компанию самостоятельно. Вкладчики, у которых есть добровольные пенсионные накопления, могут передать их УИП в объеме 100%.

Напомним, что с 1 января 2026 года внедрена система оценки деятельности УИП на основе композитных индексов Ki. Композитный индекс представляет собой вид бенчмарка, включающего индексы национального и мировых фондовых рынков, что обеспечивает объективную оценку результатов работы УИП с учетом глобальных экономических тенденций, а также ситуаций на рынках капиталов. С 2026 года УИП осуществляют деятельность по доверительному управлению пенсионными активами на основании нового подхода, предусматривающего выбор одного из трех инвестиционных портфелей, различающихся по уровню риска, доходности и срокам инвестирования. В случае, если доходность пенсионных активов окажется ниже установленного минимума (композитного бенчмарка), УИП должен возместить сумму отрицательной разницы за счет собственного капитала. Таким образом, частные управляющие отвечают за обеспечение сохранности накоплений собственным капиталом. Следует отметить, что с 2021 года, когда появилась возможность передачи пенсионных накоплений в управление УИП, все управляющие компании соблюдают установленные нормативы, в связи с чем необходимость возмещения установленной разницы не возникала.

Пресс-центр АО «ЕНПФ».

